

**UCHWAŁA NR XXXVI/425/14
RADY POWIATU W WADOWICACH**

z dnia 7 kwietnia 2014 r.

**w sprawie uchwalenia Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na
lata 2014-2020**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt. 5 ustawy o samorządzie powiatowym z dnia 5 czerwca 1998 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 595; Dz. U. z 2013 r., poz. 645) oraz art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity Dz. U. z 2011 r., Nr 127, poz. 721; Dz. U. z 2011 r., Nr 171, poz. 1016; Dz. U. z 2011 r., Nr 209, poz. 1243; Dz. U. z 2011 r., Nr 209, poz. 1244; Dz. U. z 2011 r., Nr 291, poz. 1707; Dz. U. z 2012 r., poz. 986; Dz. U. z 2012 r., poz. 1456; Dz. U. z 2013 r., poz. 73; Dz. U. z 2013 r., poz. 675; Dz. U. z 2013 r., poz. 1645) **Rada Powiatu w Wadowicach uchwala, co następuje :**

§ 1. Uchwala się Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Wadowicach.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ
NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
NA LATA 2014 - 2020**

Wadowice 2014

Wstęp	3
Rozdział I. Sytuacja osób niepełnosprawnych w powiecie wadowickim	5
I.1. Przedstawienie informacji na temat osób niepełnosprawnych w oparciu o dane Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Wadowicach	5
I.2. Działalność Powiatowego Urzędu Pracy	11
I.3. Działania w obszarze rehabilitacji społecznej	24
Wsparcie osób niepełnosprawnych w zakresie dofinansowania likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych.	24
Wsparcie osób niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier technicznych	26
Wsparcie osób niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier w komunikowaniu się	27
Wsparcie osób niepełnosprawnych w zakresie dofinansowania zakupu sprzętu rehabilitacyjnego	27
Wsparcie osób niepełnosprawnych w zakresie dofinansowania zakupu sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych	28
Wsparcie osób niepełnosprawnych w zakresie dofinansowania turnusów rehabilitacyjnych	29
Rozdział II. Rola organizacji pozarządowych we wspieraniu osób niepełnosprawnych	31
Rozdział III. Program na rzecz osób niepełnosprawnych	36
III.1. Analiza SWOT	36
III. 2 . Sposób realizacji i planowane działania	39
III.3. Monitoring i ewaluacja	45
Spis tabel i wykresów	46
Bibliografia	48

Wstęp

Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych skierowany jest do niepełnosprawnych mieszkańców Powiatu Wadowickiego i ich rodzin.

Definicja zawarta w Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych mówi: „Niepełnosprawnymi są osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi”¹. Natomiast ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych zawęża powyższą definicję określając, iż „Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolność do wykonywania pracy zawodowej, jeśli uzyskały orzeczenie”².

Osoby niepełnosprawne stanowią około 10% społeczeństwa Unii Europejskiej. Oznacza to, że we wszystkich krajach Wspólnoty żyje około 50 milionów niepełnosprawnych Europejczyków.

Ostatnie dziesięciolecie przyniosły istotne zmiany w sposobie postrzegania osób niepełnosprawnych. Niepełnosprawność nie jest już rozumiana tylko jako rezultat uszkodzenia ciała czy choroby, ale raczej jako wynik barier społecznych, ekonomicznych i fizycznych- jakie napotyka się w środowisku. O prawach osób niepełnosprawnych zaczęto mówić w kontekście praw człowieka. Oznacza to, że niepełnosprawni posiadają te same prawa, co wszyscy inni obywatele. W rzeczywistości jednak napotykają oni zbyt wiele przeszkód, by mogli z tych praw korzystać w pełni³.

Ponad 500 milionów ludzi na świecie (10 procent populacji) cierpi z powodu różnego rodzaju niepełnosprawności. W Polsce, dane z roku 2002 zebrane podczas Narodowego Spisu Powszechnego wskazują iż w naszym kraju żyje około 5 456,7 tys. osób niepełnosprawnych (co stanowi 14,3 % populacji). GUS przewiduje że kolejnych latach liczba ta wzrośnie do 6 mln osób, a co ósmy Polak będzie posiadał prawne potwierdzenie niepełnosprawności. Natężenie

¹ Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997, Karta Praw Osób Niepełnosprawnych, Monitor Polski nr 50, poz 475, § 1.

² Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r. nr 127 poz. 721).

³ Wojewódzki program dotyczący wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych w województwie małopolskim na lata 2007-2013, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego. Departament Polityki Społecznej, 2007 r., s. 5.

niepełnosprawności nasila się wraz z wiekiem. Ponad 40% niepełnosprawnych stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym.

Spis ujawnił, że szybko zwiększa się liczba niepełnosprawnych Polaków. W 2002 roku było ich prawie 5,5 mln- o 1,7 mln więcej niż w 1998 r. Główną przyczynę tego zjawiska raport GUS upatruje w starzeniu się społeczeństwa. Rozkład niepełnosprawności według płci wskazuje na niewielką liczebną przewagę kobiet, które stanowią 52,9 % wszystkich osób niepełnosprawnych⁴.

W Małopolsce około 0,5 mln osób cierpi z powodu różnych dysfunkcji⁵. I jak podaje GUS jest to województwo posiadające największą ilość osób niepełnosprawnych.

⁴ Wojewódzki program dotyczący wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych w województwie małopolskim na lata 2007-2013, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego. Departament Polityki Społecznej, 2007 r., s. 9

⁵ Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej, Praca i integracja społeczna osób niepełnosprawnych w województwie małopolskim, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, Kraków 2011, s. 9

Rozdział I.

Sytuacja osób niepełnosprawnych w powiecie wadowickim

I.1. Przedstawienie informacji na temat osób niepełnosprawnych w oparciu o dane Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Wadowicach

Podstawą do ustalenia sytuacji osoby niepełnosprawnej jest orzeczenie o niepełnosprawności. Zagadnienia związane z orzeczeniem niepełnosprawności reguluje ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r. nr 127 poz. 721). Ustawa ta określa trzy stopnie niepełnosprawności: lekki, umiarkowany i znaczny oraz zawiera dyrektywy wskazujące, w jaki sposób należy poszczególne stopnie ustalać. Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych. Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne⁶. Powyższe definicje o stopniach niepełnosprawności odnoszą się wyłącznie do osób, które ukończyły 16 rok życia. Art. 4 a ust. 1 stanowi: osoby, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku⁷.

⁶Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r. nr 127 poz. 721)

⁷ Tamże

Zadanie z zakresu orzekania o niepełnosprawności realizują powołane na podstawie art. 6 ww. ustawy Powiatowe (Miejskie) Zespoły do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Powiecie Wadowickim działa w strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach od 2000 r.

Poniższa tabela przedstawia ilość wydanych orzeczeń dla osób powyżej 16 roku życia w latach 2010 - 2013 z podziałem na stopnie oraz przyczyny niepełnosprawności.

Tabela 1. Liczba wydanych orzeczeń dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia wg przyczyn niepełnosprawności.

Kod	Przyczyna niepełnosprawności	2010				2011				2012				2013			
		Stopień niepełnosprawności			razem	Stopień niepełnosprawności			razem	Stopień niepełnosprawności			razem	Stopień niepełnosprawności			razem
		znaczny	umiarkowany	lekki		znaczny	umiarkowany	lekki		znaczny	umiarkowany	lekki		znaczny	umiarkowany	lekki	
12-C	całościowe zaburzenia rozwojowe	0	0	0	0	1	1	0	2	1	0	0	1	1	1	0	2
11-I	inne	39	54	41	134	37	72	32	141	47	95	26	168	37	77	36	150
10-N	choroby neurologiczne	91	51	42	184	99	73	82	254	68	83	72	223	104	85	24	213
09-M	choroby układu moczowo-płciowego	41	16	2	59	39	10	3	52	56	13	5	74	78	22	6	106
08-T	choroby układu pokarmowego	20	24	9	53	39	30	6	75	32	19	8	59	44	34	9	87
07-S	choroby układów oddechowego i krążenia	139	127	115	381	237	136	98	471	240	157	95	492	180	181	94	455
06-E	epilepsja	1	9	24	39	0	11	26	37	0	13	29	42	3	24	14	41
05-R	upośledzenie narządu ruchu	125	190	283	598	80	180	238	492	111	202	215	528	90	251	281	622
04-O	choroby narządu wzroku	13	13	23	49	15	13	20	48	10	22	19	51	9	6	9	24
03-L	zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	12	8	39	59	8	5	39	52	9	7	35	51	13	6	30	49
02-P	choroby psychiczne	57	113	73	243	63	123	73	259	52	113	59	224	56	142	56	254
01-U	upośledzenie umysłowe	8	18	15	41	9	20	4	33	11	13	1	25	21	10	1	32

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Wadowicach.

Z analizy danych zawartych w powyższej tabeli wynika, iż najwięcej orzeczeń dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia, w roku 2010, 2011, 2012 i 2013 zostało wydanych ze względu na dysfunkcje narządu ruchu, choroby układu oddechowego i krążenia oraz choroby psychiczne.

Poniższa tabela przedstawia liczbę wydanych orzeczeń dla osób niepełnosprawnych przed 16 rokiem życia wg przyczyn niepełnosprawności.

Tabela 2. Liczba wydanych orzeczeń dla osób niepełnosprawnych przed 16 rokiem życia wg przyczyn niepełnosprawności.

Lp.	Przyczyna niepełnosprawności	2010	2011	2012	2013
1.	całościowe zaburzenia rozwojowe	15	21	28	31
2.	Inne	53	35	41	57
3.	choroby neurologiczne	59	46	39	69
4.	choroby układu moczowo-płciowego	15	10	13	12
5.	choroby układu pokarmowego	7	6	6	2
6.	choroby układów oddechowego i krążenia	91	76	67	52
7.	Epilepsja	31	25	25	30
8.	upośledzenie narządu ruchu	43	47	44	32
9.	choroby narządu wzroku	2	4	4	3
10.	zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	20	29	29	32
11.	choroby psychiczne	27	21	27	22
12.	upośledzenie umysłowe	23	13	11	10
Razem		386	333	334	352

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Wadowicach.

Dane przedstawione w tabeli 2 wskazują, iż najczęściej osób przed 16 rokiem życia otrzymało orzeczenia, których wydania przyczyną były: upośledzenia narządu ruchu, choroby układów oddechowego i krążenia, choroby neurologiczne oraz inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne.

W podjęciu rehabilitacji osób niepełnosprawnych nadrzędną rolę odgrywa właściwe zdiagnozowanie schorzenia - to zadanie należy do służby zdrowia. Natomiast rolą Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności jest wydawanie, w przypadku osób do 16 roku życia, orzeczeń o niepełnosprawności, które możemy określić mianem „przepustki” do korzystania z systemu wsparcia.

Tabela 3. Struktura wniosków o ustalenie stopnia niepełnosprawności wg celu.

Lp.	Cel	2010	2011	2012	2013
1.	Odpowiednie zatrudnienie	809	801	827	894
2.	Szkolenie	8	2	2	3
3.	Uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej	19	7	4	6
4.	Konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	287	138	201	165
5.	Korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia	322	306	277	224
6.	Zasilek pielęgnacyjny	309	451	558	489
7.	Korzystanie z karty parkingowej	89	98	102	155
8.	Inne	145	189	323	316
	Razem	1988	1992	2294	2252

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Wadowicach.

W latach 2010, 2011, 2012 oraz w 2013r. największą liczbę wnioskodawców stanowiły osoby ubiegające się o odpowiednie zatrudnienie. Drugą grupę tworzyły osoby

wnioskujące o korzystanie z systemu opieki społecznej, uzyskania zasiłków oraz zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

Tabela 4. Liczba osób niepełnosprawnych wg płci

Płeć	2010	2011	2012	2013
Kobiety	929	991	1009	1010
Mężczyźni	906	931	929	1025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Wadowicach.

Z analizy danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wadowicach wynika, iż w 2011r. nastąpił wzrost liczby wydanych orzeczeń w stosunku do roku 2010 - dla kobiet o 6,67%, dla mężczyzn o 2,75%. Natomiast w roku 2012 obserwujemy wzrost o 1,81% (kobiety) w stosunku do roku 2011, oraz zmniejszenie o 0,21% (mężczyźni). W okresie od 2010 roku do 2012 roku w przypadku kobiet nastąpił wzrost o 8,48%, u mężczyzn wzrost o 2,54%. Ponadto obserwujemy wzrost od 2012r. do 2013r. - kobiety 1%, mężczyźni wzrost o 10,33, natomiast od 2010 do 2013 roku nastąpił wzrost liczby kobiet o 8,71%, mężczyzn o 13,13%.

Tabela nr 5. Liczba wydanych orzeczeń wg kategorii wiekowych

Kategoria wiekowa	2010	2011	2012	2013
0-3 lat	88	83	88	99
4-7 lat	102	83	81	98
8-16 lat	196	167	165	155
16-25 lat	184	205	141	166
26-40 lat	269	238	235	263
41-60 lat	830	863	871	982
61 lat i więcej	552	616	691	624

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Wadowicach.

Najliczniejszą grupę wiekową, której orzeczono niepełnosprawność w latach 2010, 2011, 2012 oraz 2013 stanowiły osoby w wieku 41-60 lat, następnie osoby w wieku 61 lat i więcej, a w dalszej kolejności osoby w wieku 26-40 lat.

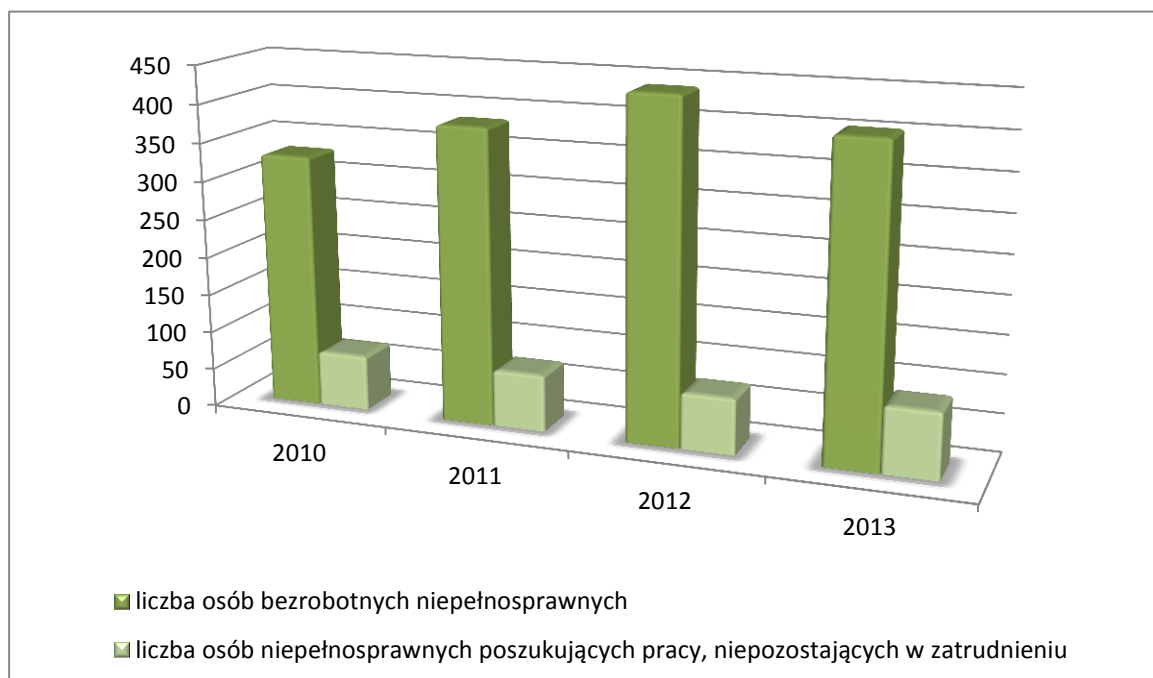
I.2. Działalność Powiatowego Urzędu Pracy

Powiatowy Urząd Pracy w Wadowicach na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych realizuje następujące zadania na rzecz swoich niepełnosprawnych klientów :

1. Finansowanie wydatków na instrumenty rynku pracy;
2. Przyznawanie osobom niepełnosprawnym środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej;
3. Dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie działalności gospodarczej, albo własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego;
4. Dokonanie zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę na adaptację pomieszczeń, adaptację lub nabycie urządzeń ułatwiających osobie niepełnosprawnej wykonywanie pracy, zakup i autoryzację oprogramowania na użytek niepełnosprawnych pracowników oraz urządzeń technologii wspomagających lub przystosowanych do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności, rozpoznanie powyższych potrzeb przez służby medycyny pracy ;
5. Dokonywanie zwrotów kosztów zatrudnienia pracowników pomagających niepełnosprawnemu pracownikowi w pracy;
6. Dokonywanie zwrotów kosztów wyposażenia stanowisk pracy osoby niepełnosprawnej;
7. Finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych;
8. Finansowanie kosztów szkolenia pracowników⁸

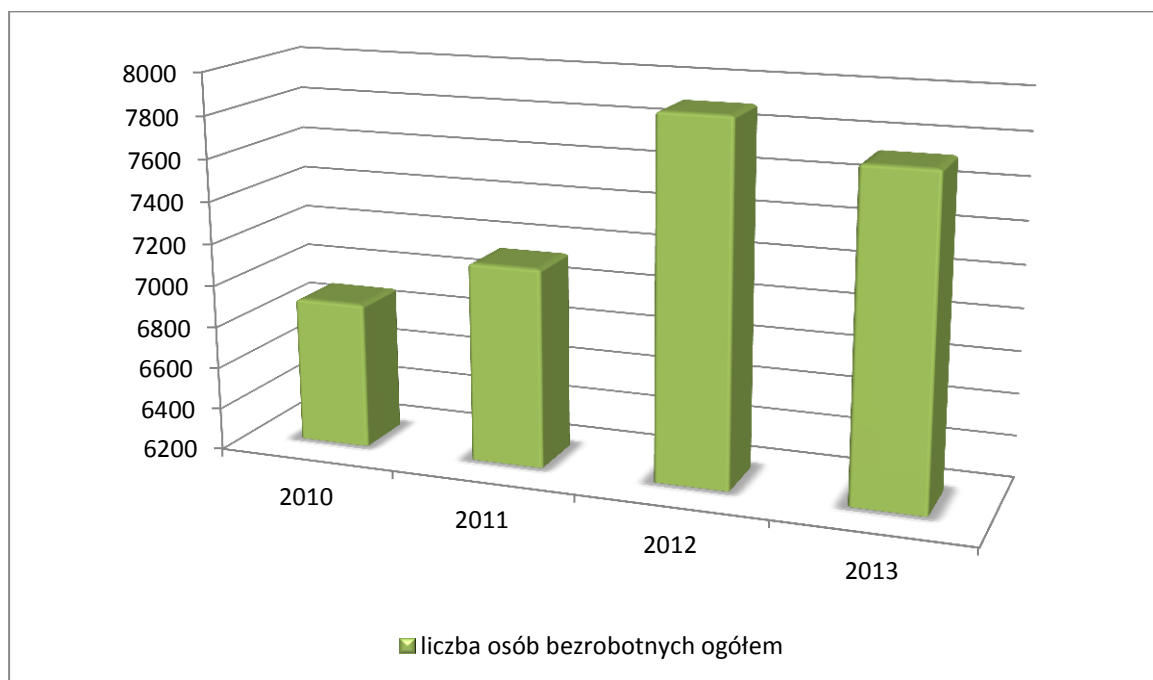
⁸ www.up.wadowice.pl/niepelnosprawni/zadanie_niepnwnospawni.html , wydruk z dnia 22.08. 2013 r.

Wykres 1. Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wadowicach.

Wykres 2. Liczba osób bezrobotnych ogółem zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach

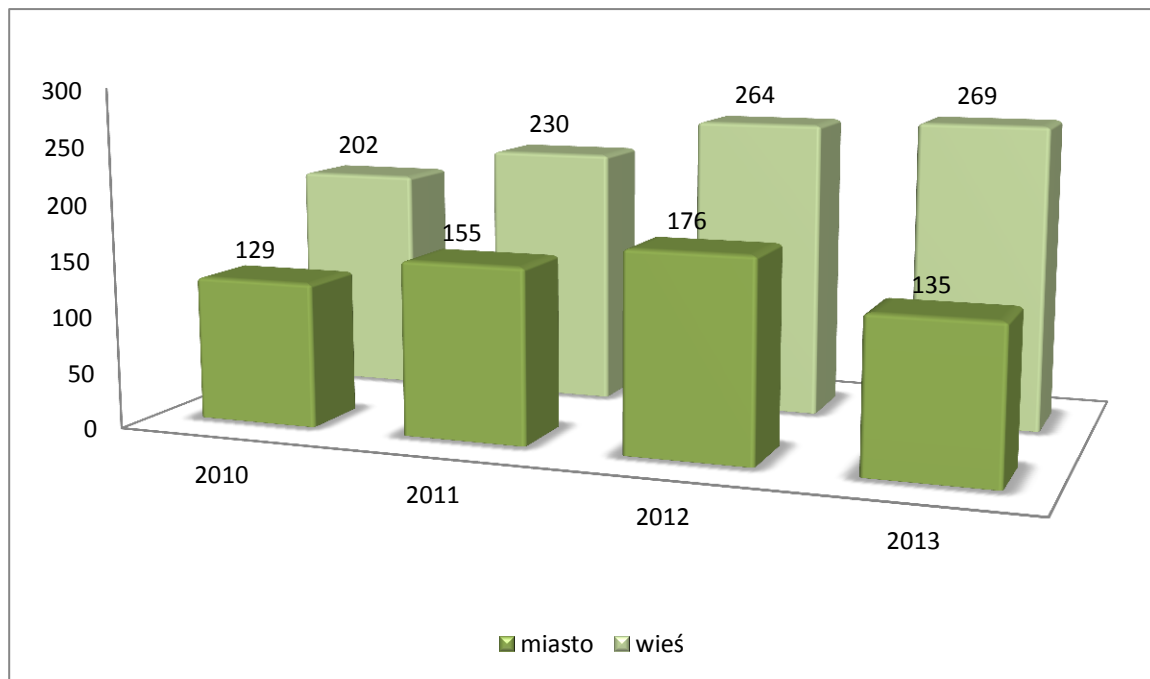

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wadowicach.

Powyższe wykresy pokazują ilość bezrobotnych osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach. Według wykresów najczęściej niepełnosprawnych osób bezrobotnych było zarejestrowanych w roku 2012- 440 osób, jednak w roku 2013 liczba bezrobotnych osób niepełnosprawnych wyniosła 404 osoby, więc była liczbą zbliżoną do roku 2012 . W roku 2010 bezrobotnych osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach było 331, natomiast w roku 2011- 385 osób. Jak pokazują powyższe wykresy, zdecydowanie mniej osób niepełnosprawnych było zarejestrowanych w Powiatowego Urzędu Pracy Wadowice jako poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu. W roku 2010- 72 osoby, w roku 2011- 74 osoby, w roku 2012- 73 osoby natomiast w 2013 roku- 86 osób. Dwa poniższe wykresy pokazują ilość niepełnosprawnych osób bezrobotnych, ze względu na miejsce zamieszkania.

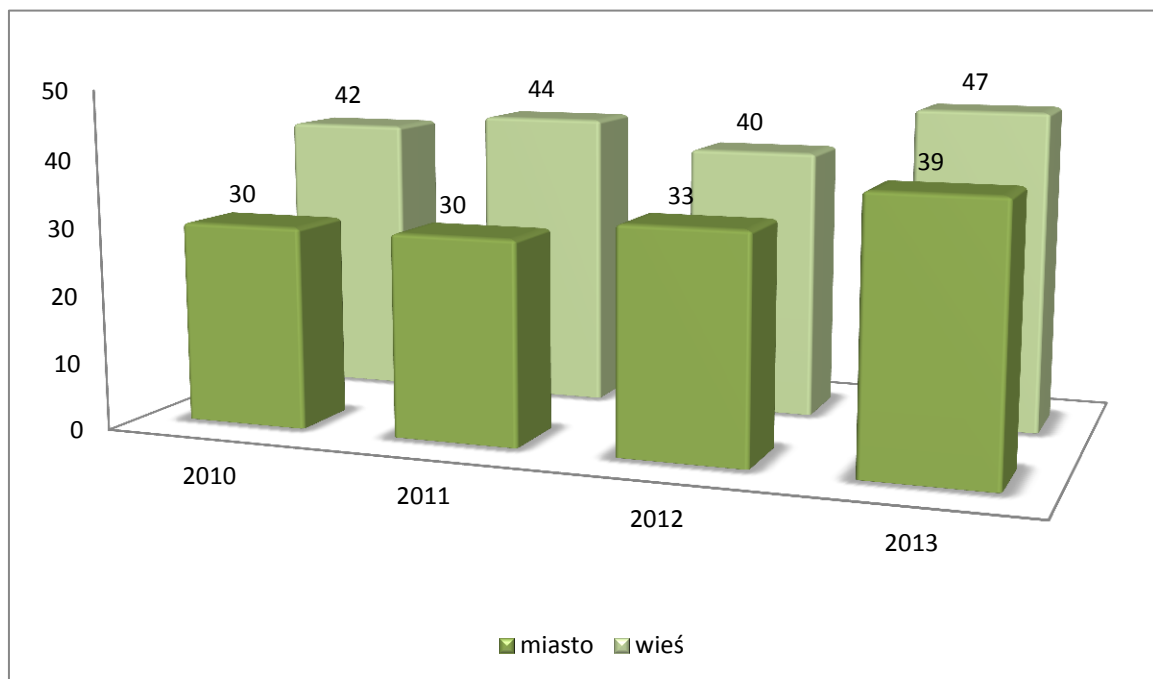
Według danych z Powiatowego Urzędu Pracy Wadowice w latach 2010, 2011, 2012 i 2013 widać znaczące różnice w ilości niepełnosprawnych osób bezrobotnych mieszkających na wsi i w mieście (wykres 3) oraz niepełnosprawnych osób bezrobotnych poszukujących pracy(wykres 4). Oba poniższe wykresy pokazują, iż w obu przypadkach, więcej osób zarejestrowanych zamieszkuje obszar wiejski.

Wykres 3. Liczba niepełnosprawnych osób bezrobotnych zarejestrowanych ze względu na miejsce zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wadowicach.

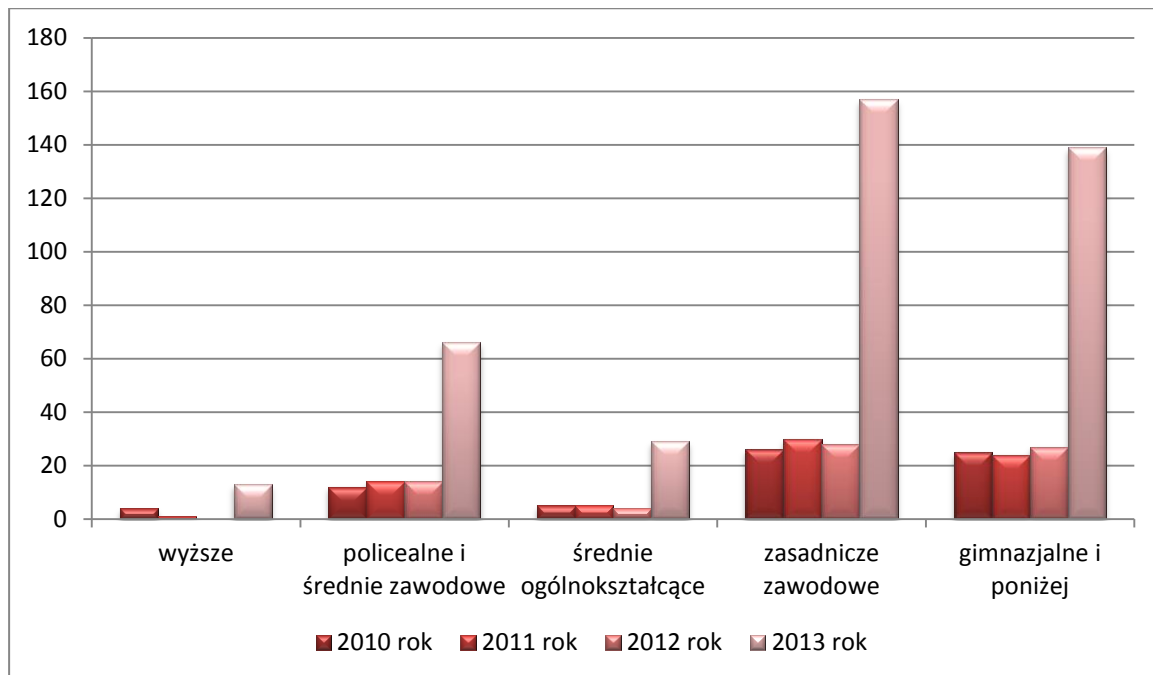
Wykres 4. Liczba niepełnosprawnych osób bezrobotnych poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wadowicach.

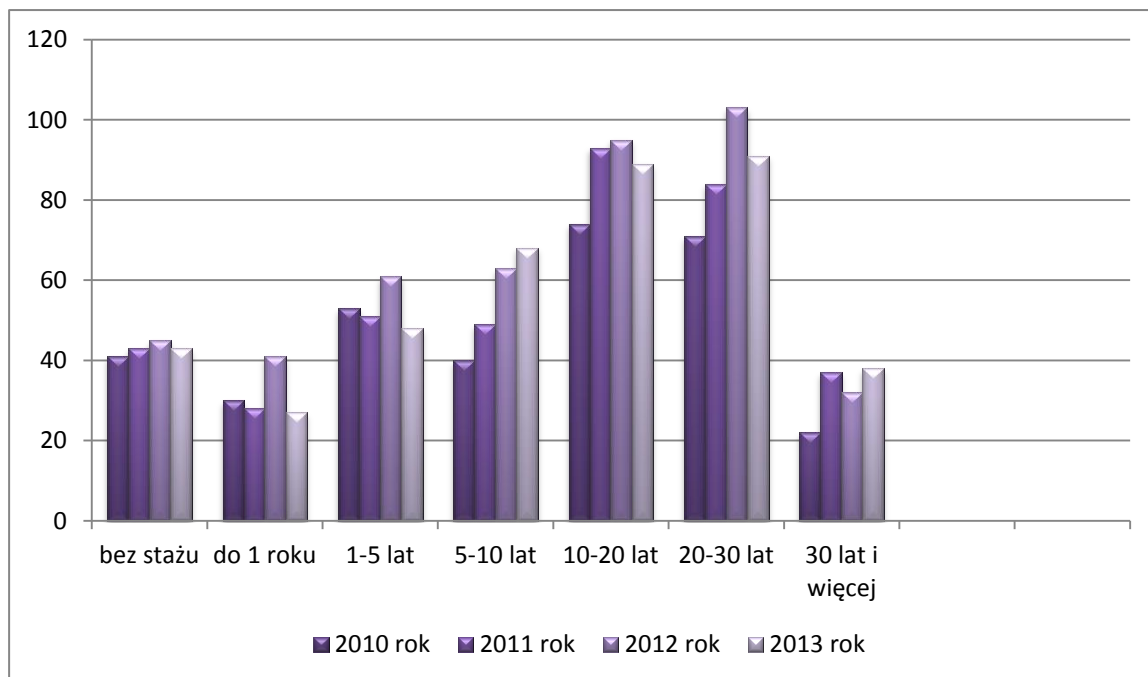
Poniższy wykres (wykres nr 5) przedstawia liczbę zarejestrowanych osób niepełnosprawnych poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu według poziomu wykształcenia. Jak widać poniżej, najczęściej niepełnosprawnych osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach deklarowało wykształcenie zasadnicze zawodowe; i tak w roku 2010, było ich 130, w roku 2011 -179, w roku 2012- 185, natomiast w roku 2013 już 157 osób. Zdecydowanie najmniej bezrobotnych osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w tutejszym urzędzie, deklaruje wyższe wykształcenie. Chociaż jak widać na poniższym wykresie w roku 2013, takich zarejestrowanych bezrobotnych osób było 13- najczęściej z przedstawionego tutaj przedziału czasowego.

Wykres 5. Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu według poziomu wykształcenia

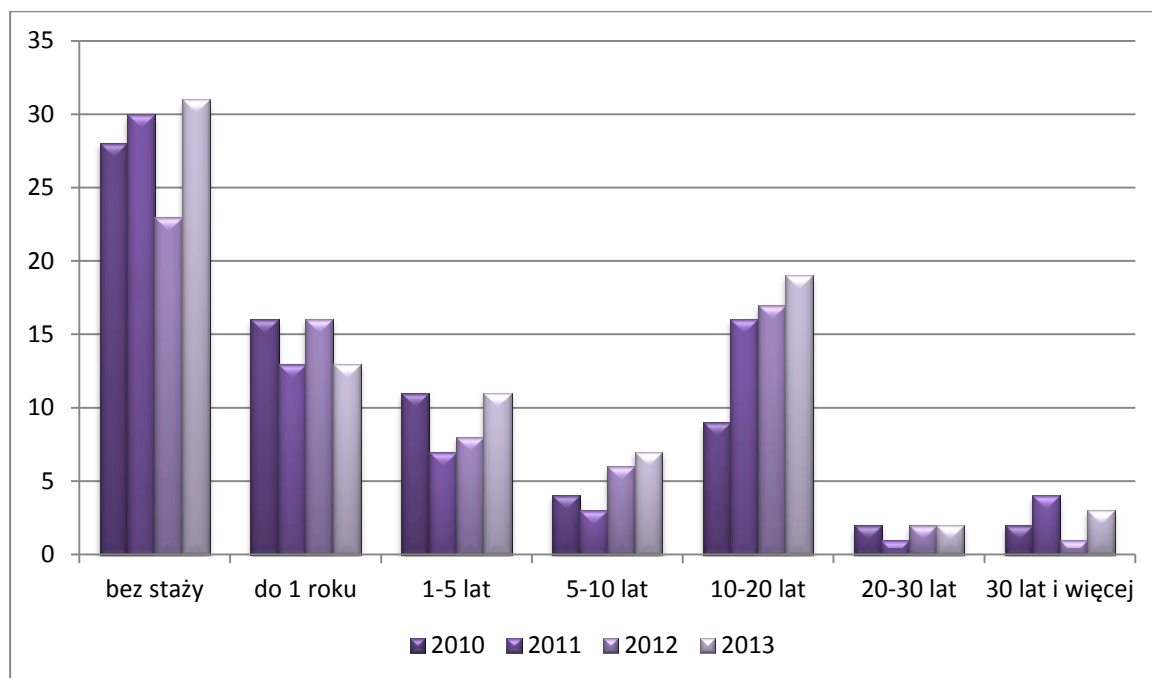
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wadowicach.

Wykres 6. Liczba osób niepełnosprawnych według stażu pracy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wadowicach.

Wykres 7. Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu według stażu pracy

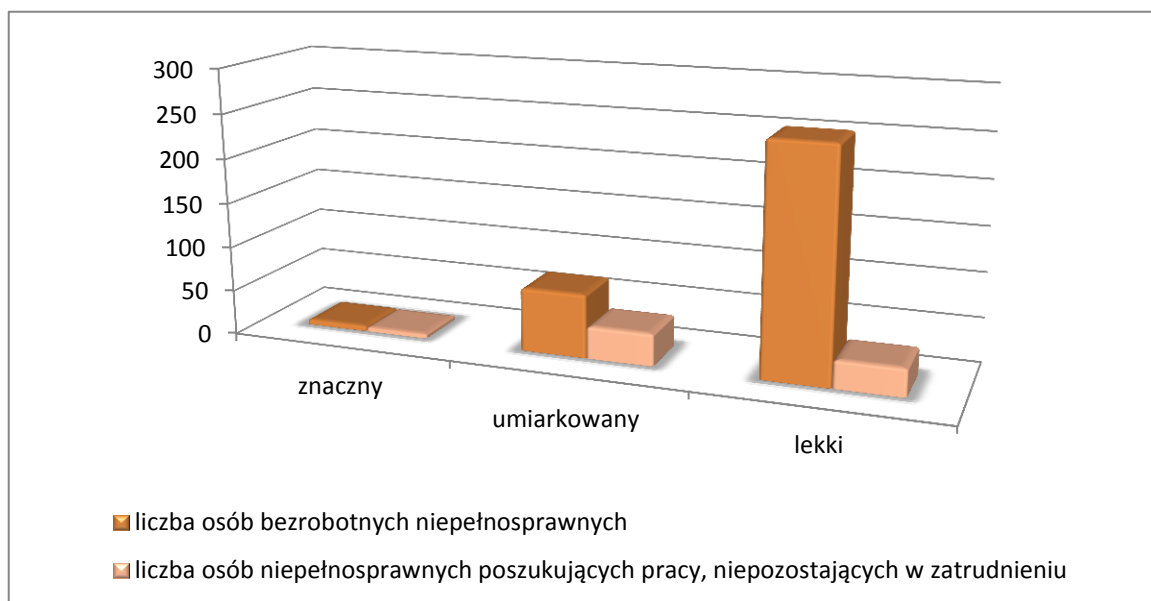

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wadowicach.

Dwa powyższe wykresy (wykres nr 6 oraz wykres nr 7) obrazują kolejny ważny problem dotyczący osób bezrobotnych w Powiecie Wadowickim, czyli staż pracy. Najwięcej niepełnosprawnych osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach deklaruje 10-20 letni staż pracy oraz 20-30 letni staż, poczynwszy od roku 2010 a skończywszy na I półroczu 2013. Z wykresu wynika ponadto, iż najmniej niepełnosprawnych osób bezrobotnych deklaruje swój 30-letni i większy staż pracy. Zdecydowanie inaczej sytuacja przedstawia się w grupie osób niepełnosprawnych poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu. Najwięcej osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu deklaruje, że nie posiada stażu pracy, co bez wątpienia wpływa na szanse znalezienia przez nich zatrudnienia.

Wykres 8. Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach według stopnia niepełnosprawności

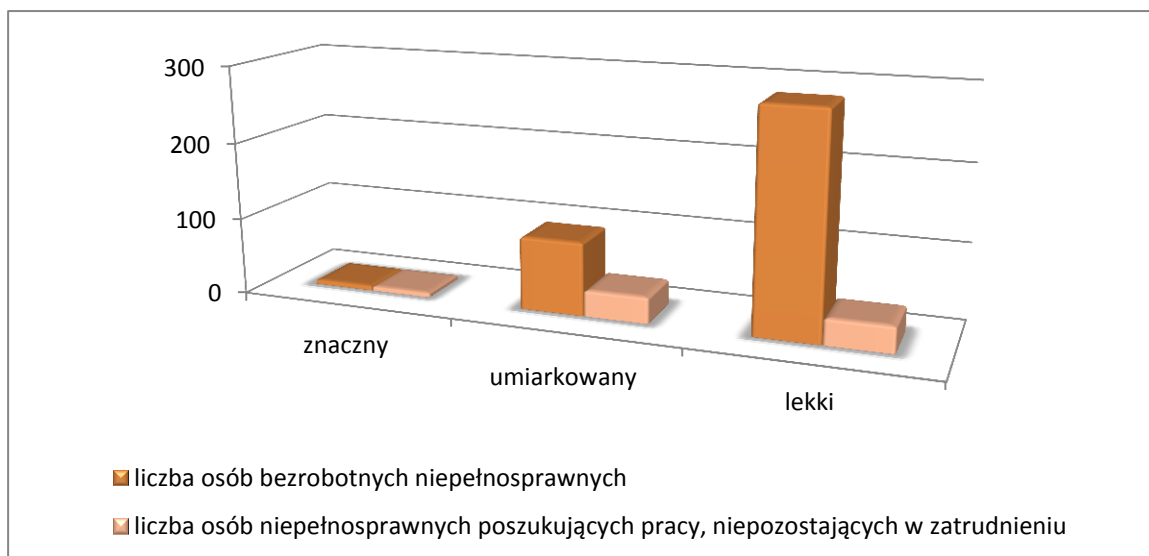
Rok 2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wadowicach.

Wykres 9. Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach według stopnia niepełnosprawności

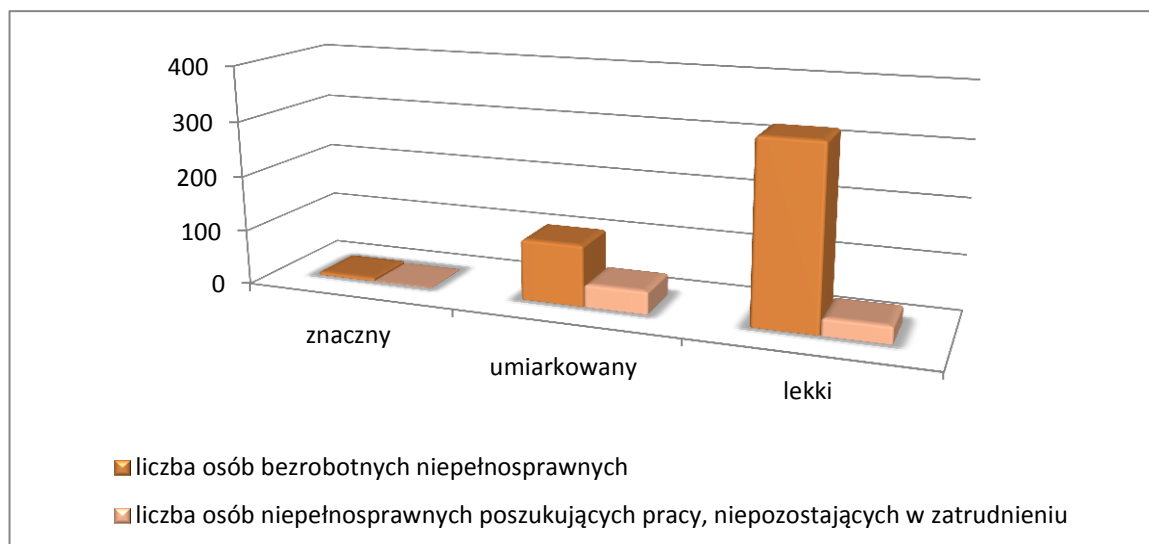
Rok 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wadowicach.

Wykres 10. Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach według stopnia niepełnosprawności

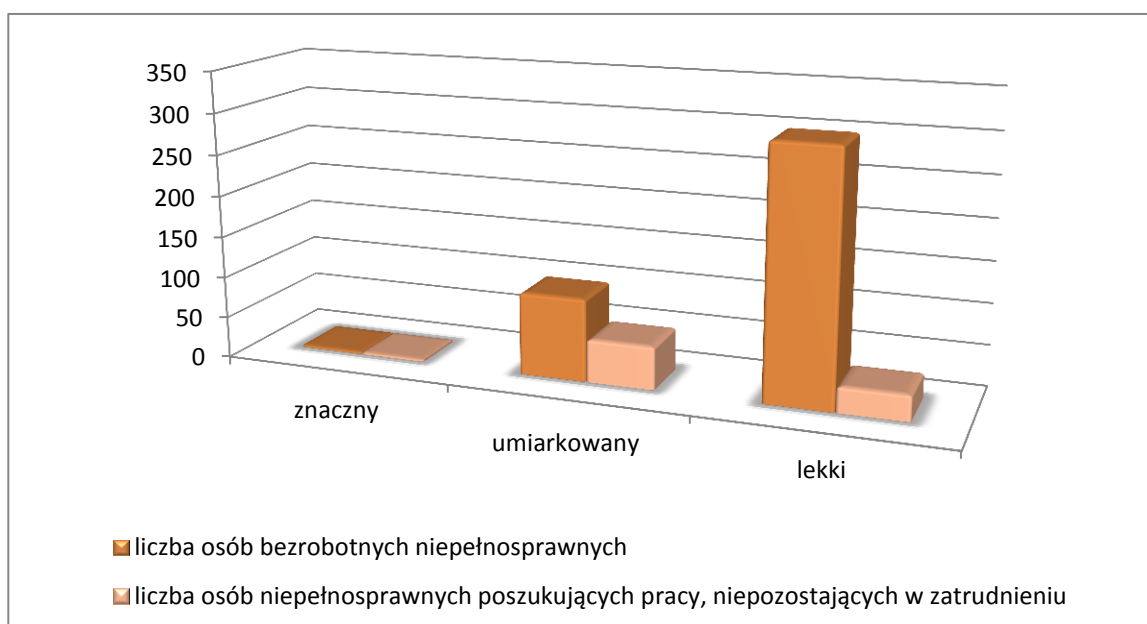
Rok 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wadowicach.

Wykres 11. Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach według stopnia niepełnosprawności

Rok 2013

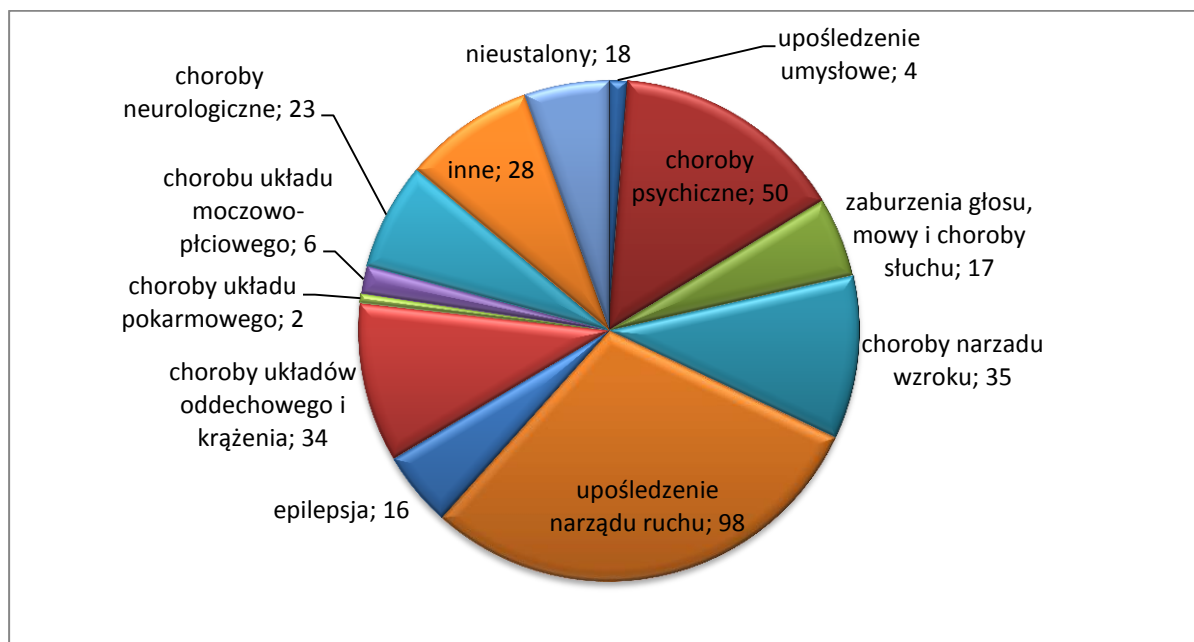
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wadowicach.

Jak wynika z powyższych wykresów (od wykresu nr 8 do wykresu nr 13) najwięcej niepełnosprawnych osób bezrobotnych (kolor ciemniejszy na wykresach), zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach posiada lekki stopień niepełnosprawności. W roku 2010 było ich 254 osoby, w roku 2011-284 osoby, w roku 2012-324 osoby, natomiast w roku 2013 -301 osób. W przypadku umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, najwięcej osób posiadających ten stopień PUP Wadowice odnotował w roku 2012- 110 osób. W roku 2010 takich zarejestrowanych osób było 71, w roku 2011- 95 osób, natomiast w roku 2013- 100 osób. Najmniej osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach posiada znaczny stopień niepełnosprawności. W począwszy od roku 2010 do roku 2012 każdorazowo było zarejestrowanych 6 osób niepełnosprawnych posiadających taki stopień niepełnosprawności. Liczba ta zmieniła się już w 2013 roku, kiedy PUP w Wadowicach były zarejestrowane 3 osoby niepełnosprawne posiadające znaczny stopień niepełnosprawności. Druga część powyższych wykresów, zaznaczona kolorem jaśniejszym, obrazuje liczbę osób niepełnosprawnych poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu, podaną według stopnia niepełnosprawności. Najwięcej takich osób posiadających znaczny stopień niepełnosprawności, było zarejestrowanych w roku 2011-6 osób, w roku 2010 –takich osób było 5, w roku 2013- 3osoby, natomiast w roku 2012 tylko jedna osoba. Wśród osób posiadających umiarkowany stopień niepełnosprawności, najwięcej zarejestrowanych osób PUP w Wadowicach odnotował w roku 2013- 52 osoby, natomiast najmniej w roku 2011- 34 osoby. Powiatowy Urząd Pracy w Wadowicach podaje, iż w latach 2010, 2012, 2013 w tutejszym urzędzie, była taka sama liczba osób niepełnosprawnych, poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu, czyli 31 osób, natomiast w roku 2011 liczba ta wynosiła 34 osoby.

Na podstawie powyższych wykresów (od wykresu nr 8 do wykresy nr 13), możemy stwierdzić, iż w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach w latach 2010-2013 znacznie więcej było zarejestrowanych niepełnosprawnych osób bezrobotnych niż osób niepełnosprawnych, poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu.

Wykres 12. Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach według rodzaju niepełnosprawności

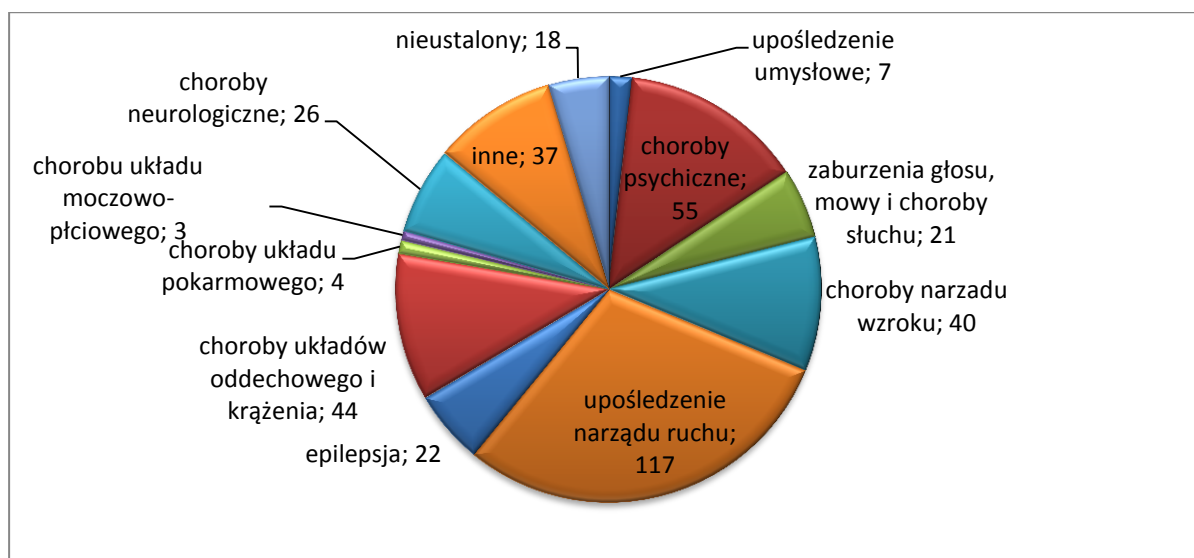
Rok 2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wadowicach.

Wykres 13. Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach według rodzaju niepełnosprawności

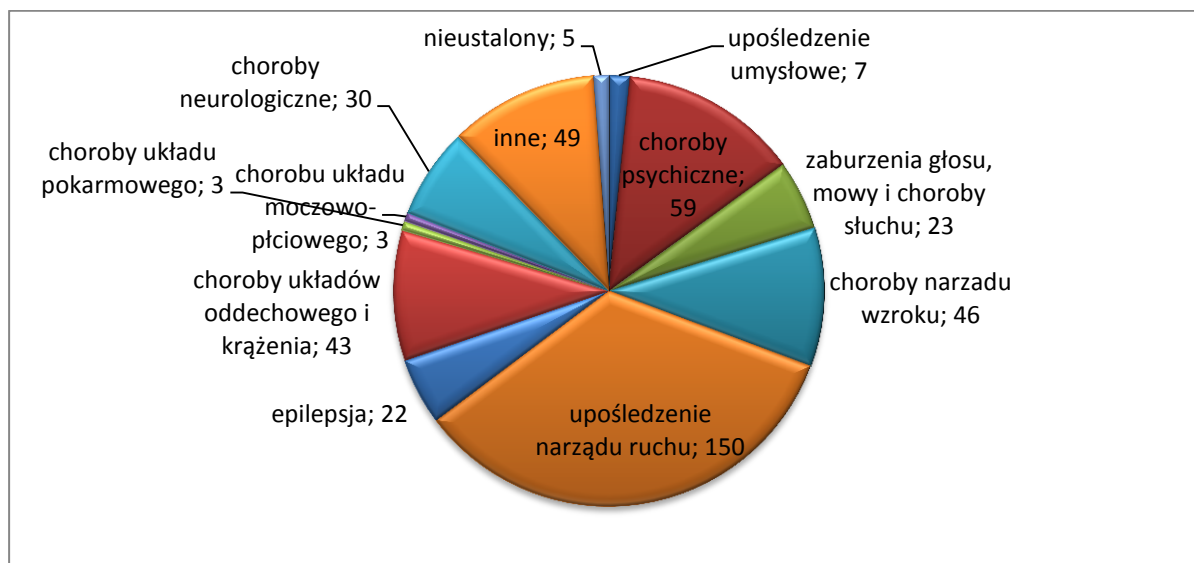
Rok 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wadowicach.

Wykres 14. Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach według rodzaju niepełnosprawności

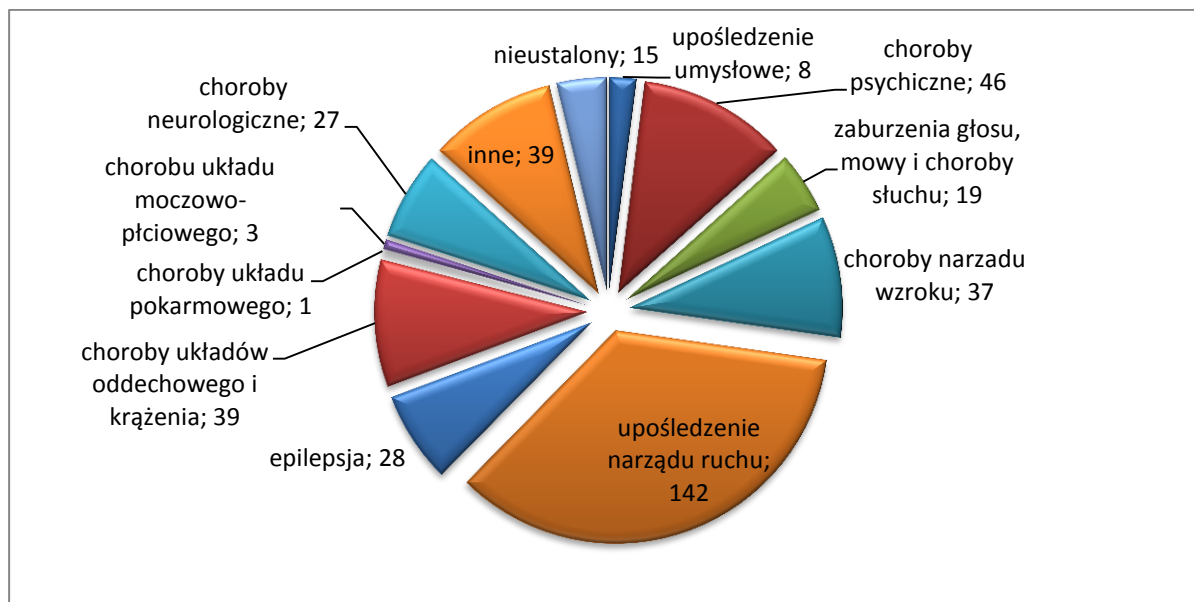
Rok 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wadowicach.

Wykres 15. Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach według rodzaju niepełnosprawności

Rok 2013

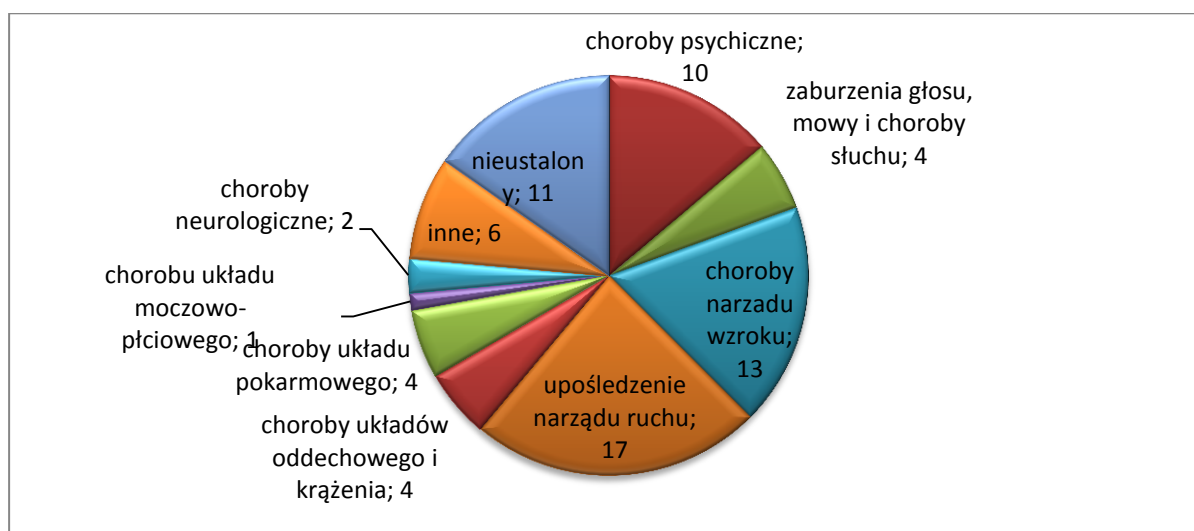

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wadowicach.

Osoby niepełnosprawne, to osoby posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności spowodowane ich chorobami lub schorzeniami. Powyższe wykresy przedstawiają choroby na które cierpią osoby niepełnosprawnych zarejestrowane w tutejszym urzędzie. Od roku 2010 do roku 2013 najwięcej bezrobotnych osób niepełnosprawnych swoją niepełnosprawność posiadało ze względu na upośledzenie narządu ruchu. I tak w roku 2010 takich zarejestrowanych osób było 98, w roku 2011 – 117 osób, w roku 2012- 150 osób, natomiast w roku 2013- już 142 osoby. Następnie począwszy od roku 2010 do roku 2013 najwięcej bezrobotnych osób niepełnosprawnych dotkniętych jest chorobą psychiczną. W roku 2010 było ich 50 osób, w roku 2011- 55 osób, w roku 2012- 59 osób, natomiast w roku 2013- 46 osób. Najmniej niepełnosprawnych osób bezrobotnych, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach choruje na choroby układu pokarmowego. W roku 2010 takich osób były 2, w roku 2011- 4 osoby, w roku 2012- 3 osoby, natomiast w roku 2013-1 osoba.

Wykres 16. Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach według rodzaju niepełnosprawności

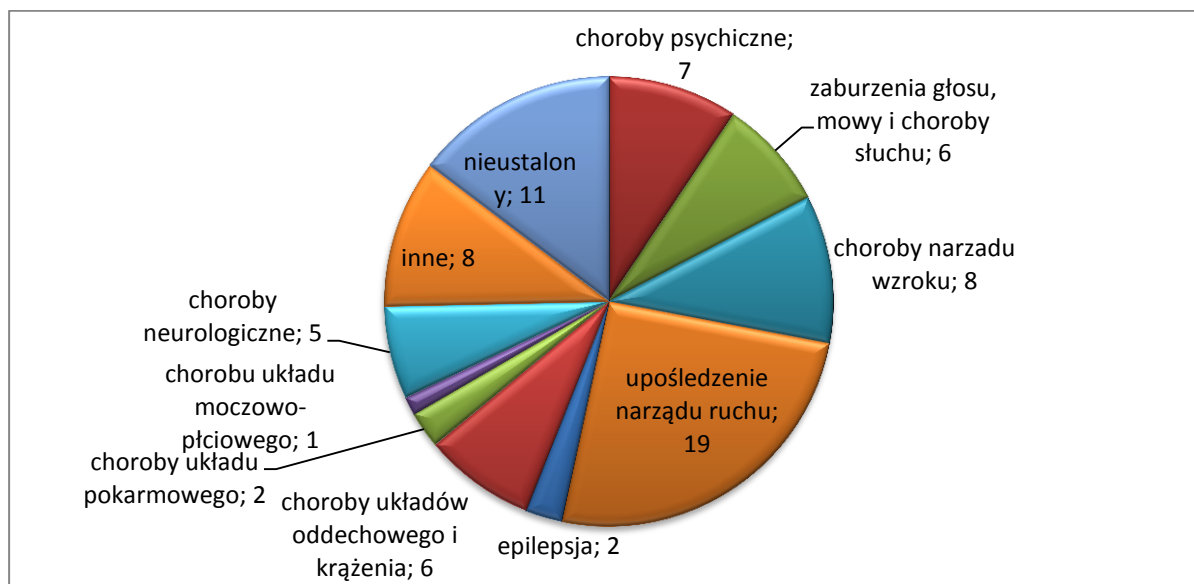
Rok 2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wadowicach.

Wykres 17. Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach według rodzaju niepełnosprawności

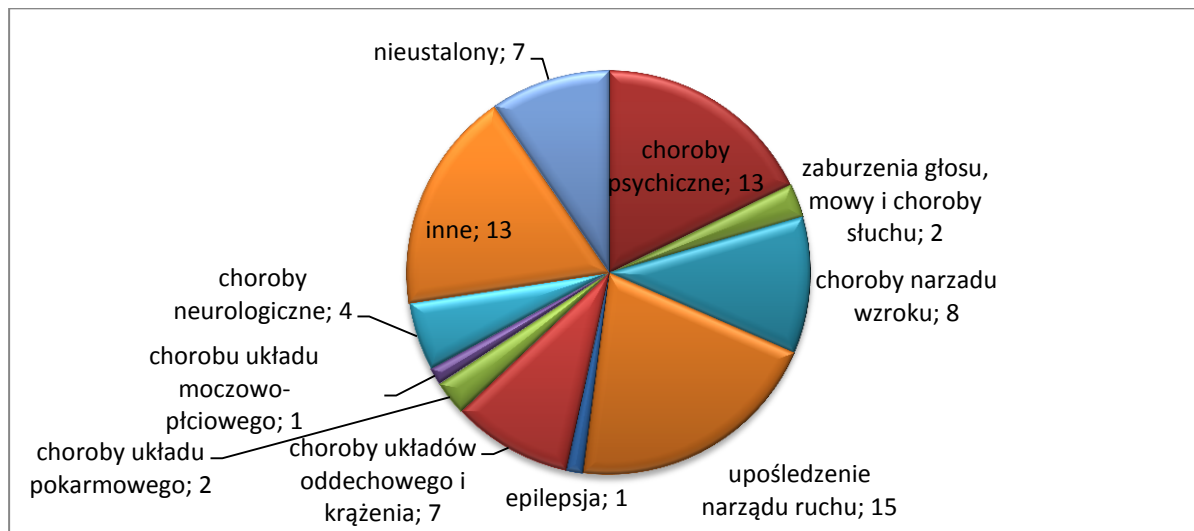
Rok 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wadowicach.

Wykres 18. Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach według rodzaju niepełnosprawności

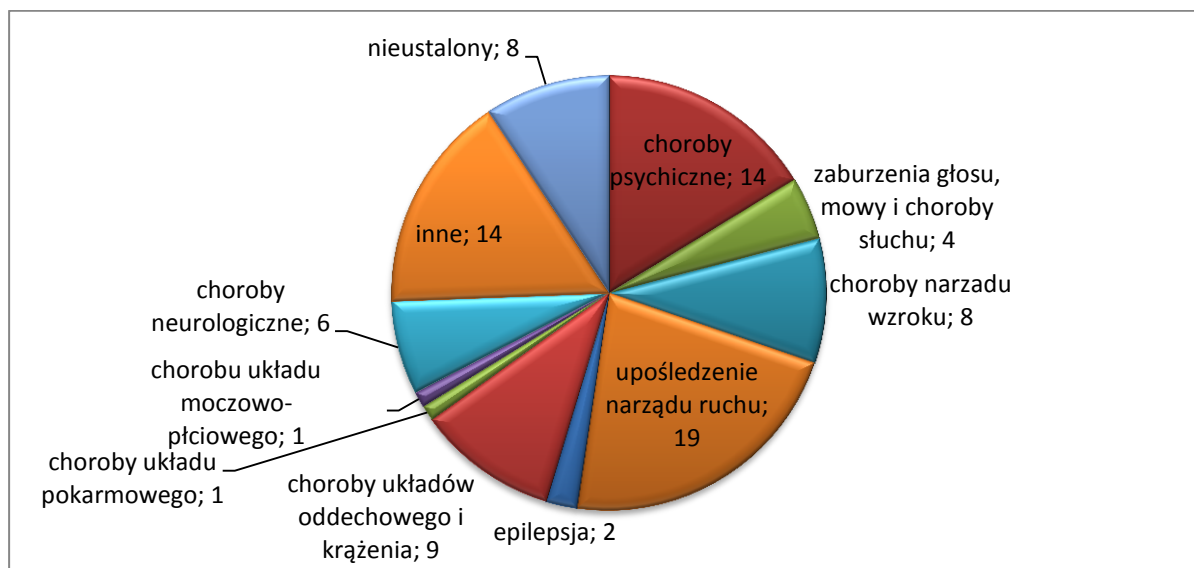
Rok 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wadowicach.

Wykres 19. Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach według rodzaju niepełnosprawności

Rok 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wadowicach.

Powyższe wykresy (od wykresu 16 do wykresu 19) obrazują ilość niepełnosprawnych osób bezrobotnych, poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu. Również w tej grupie, najwięcej osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach cierpi na upośledzenie narządu ruchu. W roku 2010 takich osób było 17, w roku 2011- 19, w roku 2012- 15 osób, natomiast w roku 2013 19 osób. Podobnie jak w poprzedniej grupie, również w tej, stosunkowo wysoki jest wskaźnik osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności z powodu chorób psychicznych. I tak w roku 2010 takich osób było 10, w roku 2011- 7 osób, w roku 2012- 13 osób, natomiast w roku 2013 - 14 osób. Najmniejszą liczę stanowią osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności z powodu epilepsji oraz chorób układu moczowo- płciowego.

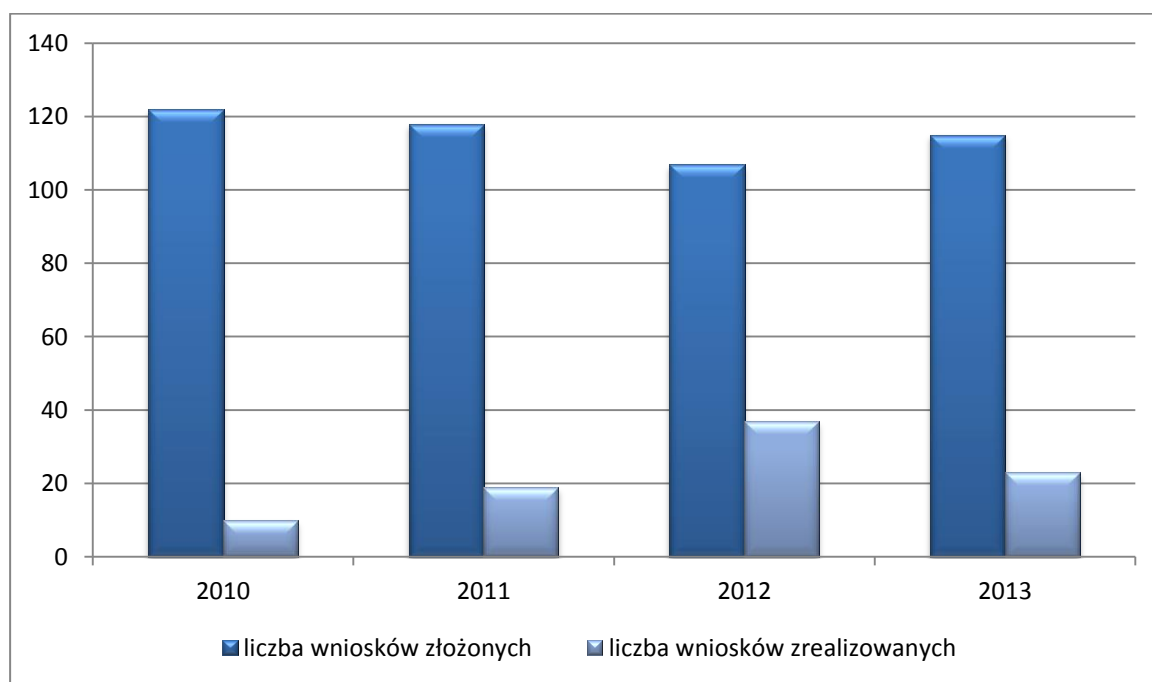
I.3. Działania w obszarze rehabilitacji społecznej

Wsparcie osób niepełnosprawnych w zakresie dofinansowania likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych.

Barieri architektoniczne, techniczne i w komunikowaniu się, są jednymi z najistotniejszych ograniczeń utrudniających, a często wręcz uniemożliwiających osobom niepełnosprawnym kontaktowanie się z otoczeniem. Często eliminują możliwość podjęcia

zatrudnienia, a niekiedy nawet samodzielnego wyjścia z domu osoby niepełnosprawnej. Usunięcie istniejących przeszkód oraz umożliwienie osobom niepełnosprawnym poruszania się w otoczeniu pozwala na podjęcie funkcji społecznych i zapewnia możliwość wykorzystania czasu wolnego. O dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne, które mają trudności w poruszaniu się, jeżeli są właścicielami nieruchomości lub użytkownikami wieczystymi albo posiadają zgodę właściciela lokalu lub budynku mieszkalnego, w którym stale zamieszkują. Natomiast o dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami wynikającymi z niepełnosprawności. Realizacja powyższego zadania ma na celu umożliwienie lub w znacznym stopniu ułatwienie osobie niepełnosprawnej wykonywanie podstawowych, codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem⁹.

Wykres 20. Likwidacja barier architektonicznych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach.

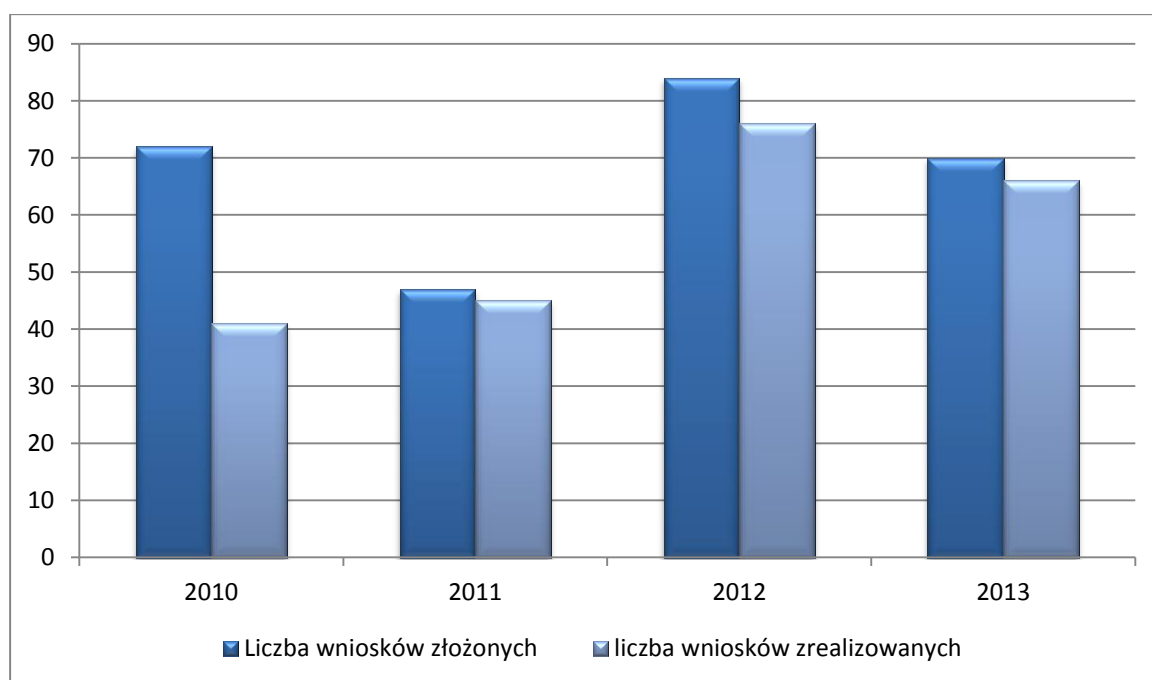
W roku 2010 do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach wpłynęły 122 wnioski dotyczące likwidacji barier architektonicznych, z czego udało się pozytywnie

⁹ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Dz.U z 2003 r, poz. 1190

zrealizować 10 wniosków. W roku następnym, ilość wniosków które wpłynęły do PCPR była podobna, a było to 118 wniosków z czego udało się zrealizować 19 wniosków. W roku 2012 wniosków złożonych było 107, natomiast zrealizowanych najwięcej od 2010 roku, czyli 37. W 2013 roku PCPR przyjęło 115 wniosków dotyczących likwidacji barier architektonicznych, z czego udało się zrealizować 23 wnioski.

Wsparcie osób niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier technicznych

Wykres 21. Likwidacja barier technicznych

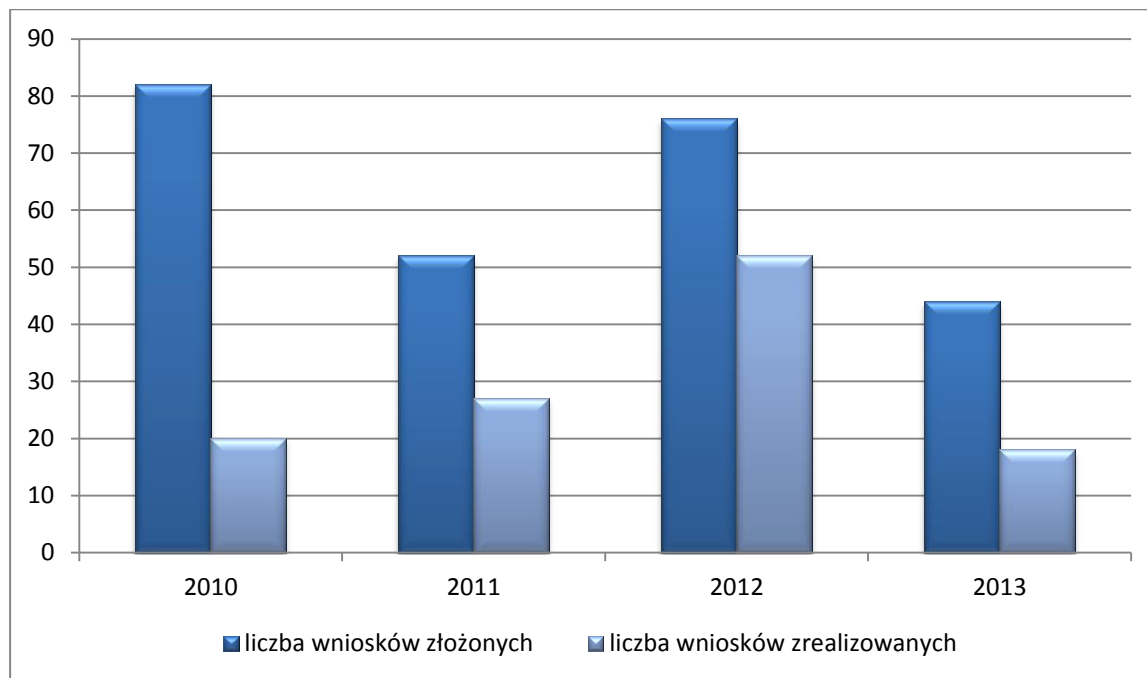

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach.

Jak widać na powyższym wykresie, najwięcej wniosków dotyczących likwidacji barier technicznych, wpłynęło do PCPR w 2012 roku-84 wnioski. W roku 2010 roku wpłynęły 72 wnioski, w roku 2011-47 wniosków, natomiast w 2013 roku -70 wniosków. Najwięcej wniosków dotyczących likwidacji barier technicznych, udało się zrealizować w roku 2012- 76 wniosków, w roku 2011- 45 wniosków, w roku 2010 -41 wniosków, natomiast w roku 2013 udało się pozytywnie rozpatrzyć 66 wniosków.

Wsparcie osób niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier w komunikowaniu się

Wykres 22. Likwidacja barier w komunikowaniu się

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach.

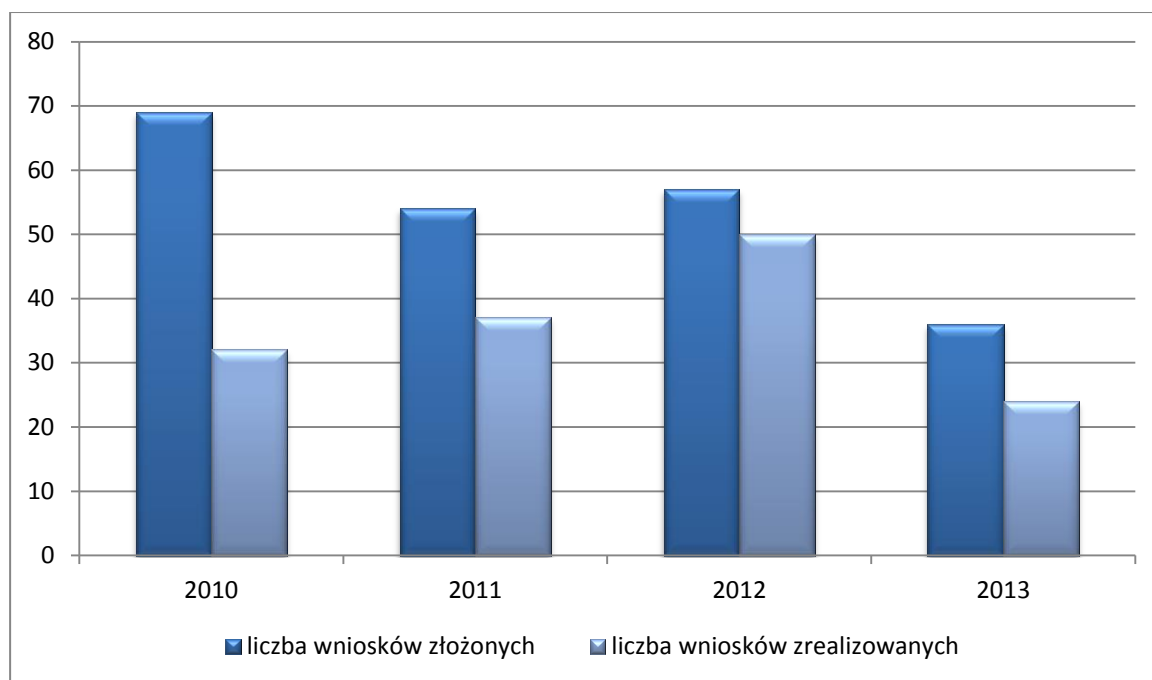
Jak widać na powyższym wykresie najwięcej wniosków złożonych do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach dotyczących barier w komunikowaniu się wpłynęło w roku 2010- 82 wnioski, w roku 2011 tych wniosków było 52, w roku 2012- 76 wniosków natomiast w roku 2013 – 44 wnioski. Najwięcej wniosków dotyczących barier w komunikowaniu się zostało zrealizowanych w roku 2012- 52 wnioski, a najmniej w roku 2013- 18 wniosków.

Wsparcie osób niepełnosprawnych w zakresie dofinansowania zakupu sprzętu rehabilitacyjnego

O dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności lub osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej¹⁰.

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Dz.U z 2003 r, poz. 1190

Wykres 23. Dofinansowanie w ramach sprzętu rehabilitacyjnego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach.

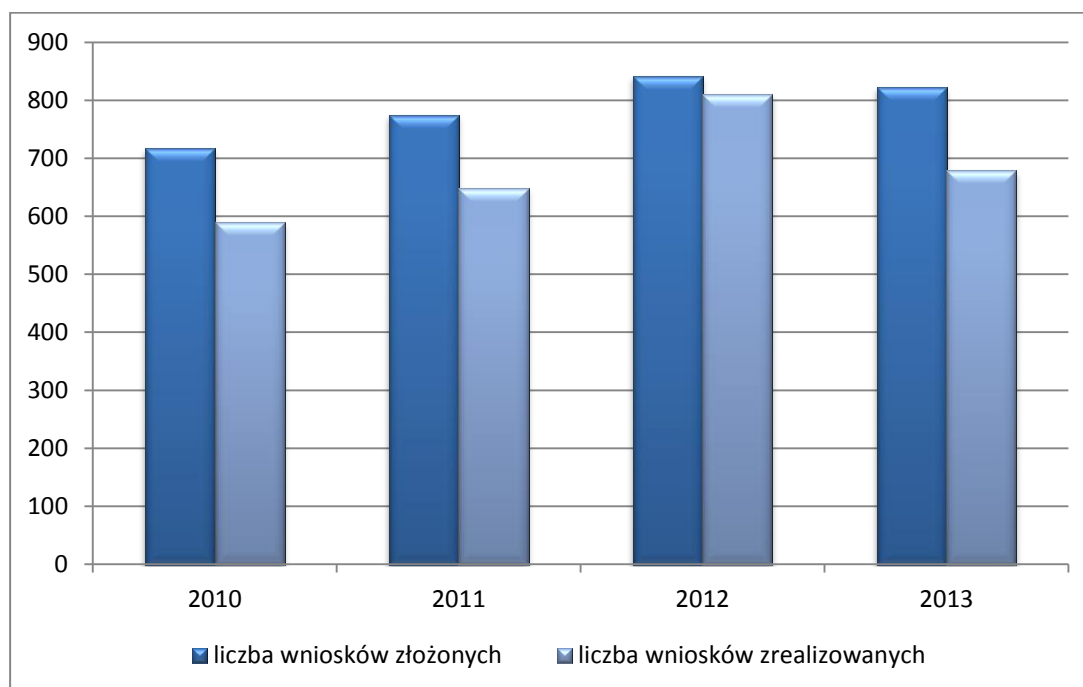
Jak wynika z powyższego wykresu najwięcej wniosków dotyczących sprzętu rehabilitacyjnego zostało złożonych w roku 2010- 69 wniosków, w latach 2011 i 2012 była podobna liczba złożonych wniosków dotyczących dofinansowania do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, w roku 2011 tych wniosków było 54, w roku 2012- 57 a w roku 2013- 36 wniosków. Ze złożonych wniosków, najwięcej udało się zrealizować w roku 2012- 50, natomiast kolejno w latach 2010-2011 zrealizowano 32 i 37 wniosków. W roku 2013 zostały zrealizowane 24 wnioski dotyczące dofinansowania do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego.

Wsparcie osób niepełnosprawnych w zakresie dofinansowania zakupu sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych

Przedmioty ortopedyczne to sprzęty niezbędne osobom niepełnosprawnym w przypadku trwałej niepełnosprawności, w okresie choroby lub usprawnienia leczniczego. Zaliczamy do nich m. in. protezy kończyn dolnych i górnych oraz ich dodatkowe wyposażenie, aparaty ortopedyczne, gorsety i kołnierze ortopedyczne, ortezy, obuwie ortopedyczne, wózki inwalidzkie, balkoniki, pionizatory. Natomiast środki pomocnicze to takie środki, które ułatwiają w znacznym stopniu, bądź umożliwiają funkcjonowanie osoby niepełnosprawnej w środowisku społecznym. Są nimi m. in. pomoce optyczne dla

niedowidzących, aparaty słuchowe i wkładki uszne, pieluchomajtki, cewniki, materace i poduszki przeciwoślężynowe, protezy piersi.

Wykres 24. Dofinansowanie sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach.

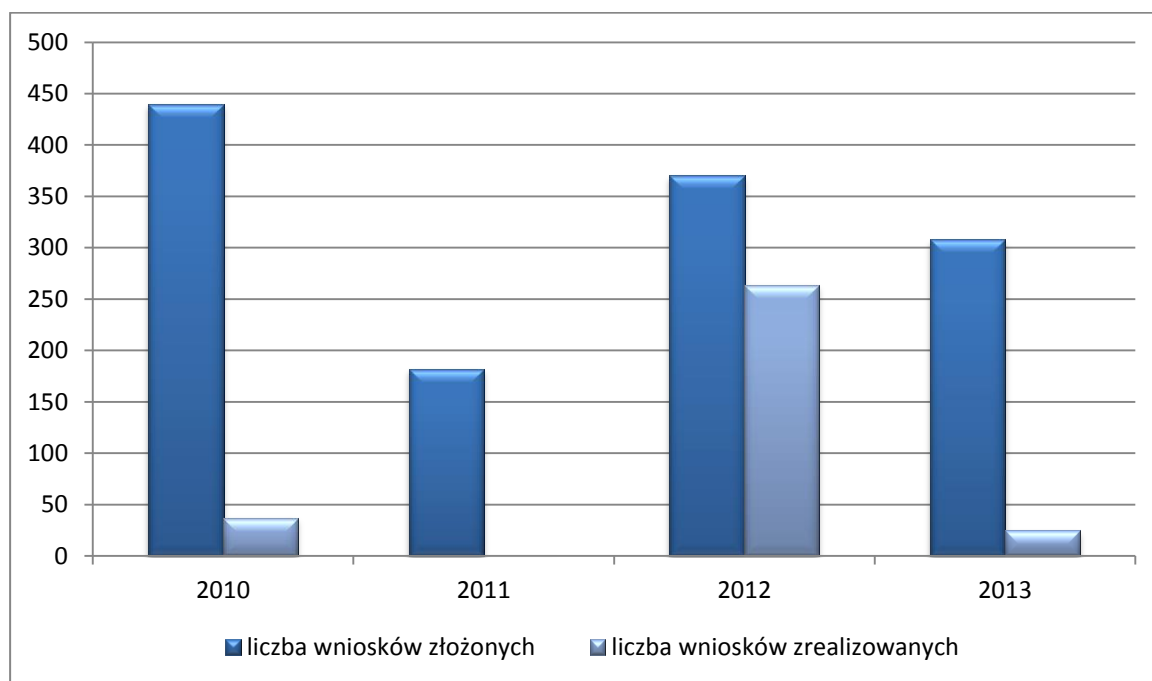
I tak w poszczególnych latach złożono następującą liczbę wniosków. W roku 2010- 717 wniosków z czego udało się zrealizować 590 wniosków. W roku 2011 złożono 775 wniosków, z czego zrealizowano 649 wniosków. Najwięcej wniosków dotyczących dofinansowania do sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych wpłynęły do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach w roku 2012- 842 wnioski, z czego zrealizowano 811 wniosków. Natomiast w 2013 roku 823 wnioski, z czego zrealizowano 679 wniosków.

Wsparcie osób niepełnosprawnych w zakresie dofinansowania turnusów rehabilitacyjnych

Program turnusu rehabilitacyjnego powinien zawierać elementy rehabilitacji odpowiedniej do rodzaju schorzeń oraz obejmować zajęcia kulturalno- oświatowe, sportowo-rekreacyjne oraz inne wynikające ze specjalistycznego rodzaju turnusu. Warunkiem

uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym jest posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia równorzędnego¹¹.

Wykres 25. Turnusy rehabilitacyjne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach.

Jak wynika z powyższego wykresu najczęściej wniosków dotyczących turnusów rehabilitacyjnych wpłynęło do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach w roku 2010- 440 wniosków, w roku 2012 tych wniosków było 370, w roku 2013 roku – 308 wniosków, natomiast w roku 2011 tych wniosków było 182. Najwięcej wniosków dotyczących dofinansowania wyjazdu na turnusy rehabilitacyjne dla niepełnosprawnych mieszkańców Powiatu Wadowickiego udało się zrealizować w roku 2012- 264 wnioski. W roku 2010 udało się zrealizować 37 wniosków, a w roku 2013- 25 wniosków. Jak widać na wykresie powyżej w roku 2011 nie został zrealizowany żaden ze złożonych wniosków.

¹¹ Wojewódzki program dotyczący wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych w województwie małopolskim na lata 2007-2013, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego. Departament Polityki Społecznej, 2007 r., s. 33.

Rozdział II.

Rola organizacji pozarządowych we wspieraniu osób niepełnosprawnych

Trzeci sektor ma do zrealizowania dwa ważne zadania. Po pierwsze, stwarza możliwość twórczej i pożytecznej działalności na rzecz poszczególnych osób lub ogółu społeczeństwa. Po drugie, działalność ta może i powinna sprawiać, że ludzie będą czuli, że stanowią wspólnotę – czy to jako naród, czy jako mieszkańcy gminy, czy też jako grupa sąsiadów. Trzeci sektor nie byłby w stanie spełniać swoich funkcji, gdyby nie pomoc pozostałych sektorów. Mówiąc najprościej: biznes dostarcza środki na finansowanie działalności organizacji pozarządowych a sektor publiczny zapewnia prawne i organizacyjne możliwości działania, a więc dba na przykład o to, aby organizacje społeczne mogły legalnie prowadzić swoją działalność czy też stwarza im możliwości zwolnień podatkowych¹².

Organizacje pozarządowe oprócz tego, że funkcjonują w gospodarce spełniają określone zadania. Nadrzędnym zadaniem organizacji pozarządowych powinno być:

- 1) zaspokojenie potrzeb indywidualnych i społecznych w małej grupie, w szczególnej atmosferze życzliwości i solidarności;
- 2) przyjęcie czynnej postawy obywatelskiej w zakresie spraw tzw. ludzkich i lokalnych, a wymagających załatwienia w poczuciu dobra ogółu;
- 3) propagowanie pluralizmu i różnorodności życia społecznego;
- 4) tworzenie sektora realizacji zadań indywidualnych i społecznych alternatywnego wobec rządowego, swobodny wybór metod pracy dający dużą elastyczność w zaspokajaniu potrzeb indywidualnych klientów,
- 5) stworzenie mechanizmów współdziału społecznego w podejmowaniu decyzji dotyczących różnorodnych problemów i poziomów funkcjonowania nowoczesnego społeczeństwa;
- 6) duże poczucie niezależności i podmiotowości¹³.

Z wyżej wymienionych zadań organizacji pozarządowych wynikają ich funkcje. Literatura przedmiotu wymienia szeroką gamę klasyfikacji funkcji organizacji pozarządowych. W oparciu o hierarchie ludzkich potrzeb możemy wyróżnić funkcję afiliacyjną (potrzeba

¹² Z. Lasocik, Kilka uwag o roli organizacji pozarządowych w państwie demokratycznym, strona internetowa www.ipsir.uw.edu.pl, z dnia 11.03.2013r.

¹³ W. Toczyński, *Rola organizacji pozarządowych w odrodzeniu społeczeństwa obywatelskiego*, w: M. Załuska, J. Boczoń, *Organizacje pozarządowe w społeczeństwie obywatelskim*, Biblioteka Pracownika Socjalnego, Katowice 1998r., s.14-15.

przynależności człowieka do wspólnoty); funkcję integracyjną (potrzeba łączenia się, przeciwdziałania izolacji i budowanie więzi społecznych); funkcję ekspresyjną, która daje możliwość samorealizacji, rozwijania zainteresowań, wnoszenia własnego wkładu w rozwój społeczności lokalnej¹⁴.

Bardziej szczegółowa klasyfikacja obejmuje: wspomaganie rozwoju biologicznego, społecznego, kulturalnego jednostek; przygotowanie człowieka do pełnienia ról społecznych i zawodowych; wzbogacenie życia jednostki; upowszechnianie wiedzy oraz rozwijanie idei demokracji¹⁵. Ponadto do gamy ww. funkcji zaliczyć możemy jeszcze podział obejmujący w szczególności: funkcje usług społecznych, innowacyjność społeczną, uczenie demokracji, umożliwiają ekspresję, tworzą środowisko opiniotwórcze, reprezentują interesy środowisk i jednostek słabszych, upośledzonych pod różnym względem¹⁶.

Każda z wymienionych klasyfikacji oddaje istotę organizacji pozarządowych i cel jej funkcjonowania – działania na rzecz drugiego człowieka.

Według badań przeprowadzonych przez Stowarzyszenie Klon Jawor w Polsce jest zarejestrowanych ponad 80 tysięcy organizacji pozarządowych: 11 tysięcy fundacji i 72 tysiące stowarzyszeń, nie licząc Ochotniczych Straży Pożarnych¹⁷. Aktywną działalność prowadzi ok. trzy czwarte z ww. wymienionych. Najwięcej (38%) jest stowarzyszeń i fundacji sportowych i hobbystycznych, 17 % organizacji skupia swoje działania na kulturze i sztuce, następne 14% za nadrzędne uważa edukację i wychowanie, mniejsza liczba organizacji skupia swoje działania na usługach socjalnych, pomocy społecznej czy ochronie zdrowia – każdy z tych obszarów stanowi podstawowe pole działania dla 6% organizacji. Powyższe dane ilustruje wykres 26.

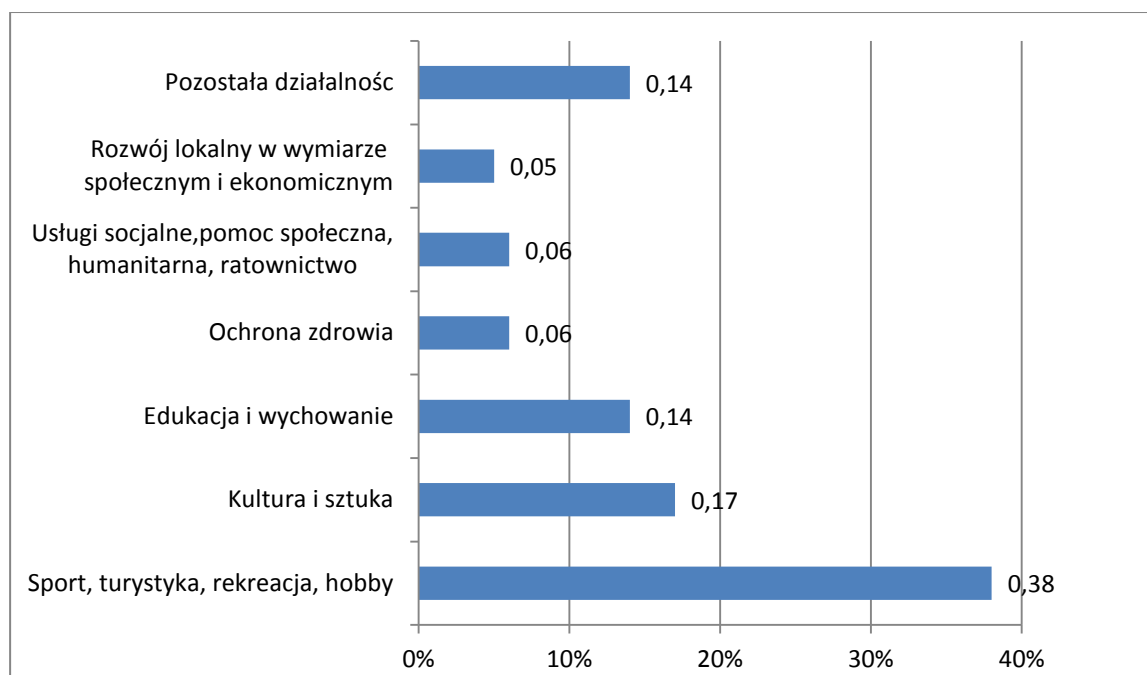
¹⁴ A. Kamiński, *Funkcje pedagogiki społecznej*, Warszawa 1981, s.155-158.

¹⁵ M. Winiarski, *Funkcje organizacji i stowarzyszeń społecznych w środowisku lokalnym*, w: T. Pilcha, I. Lepalczyk, *Pedagogika społeczna*, Warszawa 1993, s.188-189.

¹⁶ P. Gliński, B. Lewenstein, A. Siciński, *Samoorganizacja społeczeństwa polskiego: trzeci sektor*, Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa 2002r., s.284.

¹⁷ Strona internetowa Stowarzyszenia Klon Jawor www.klon.org.pl, z dnia 27.10.2013r.

Wykres 26. Dziedziny działalności organizacji pozarządowych w Polsce

Źródło: Strona internetowa Stowarzyszenia Klon Jawor, www.klon.org.pl, z dnia 27.10.2013r.

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie określa definicję prawną organizacji pozarządowej. Zgodnie z art. 3 ust. 2 tej ustawy organizacjami pozarządowymi są osoby prawne lub jednostki nie posiadające osobowości prawnej, utworzone na podstawie przepisów ustaw, nie będące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, i nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym fundacje i stowarzyszenia. Poza stowarzyszeniami i fundacjami do tak zdefiniowanego trzeciego sektora należą też inne podmioty: związki zawodowe, organizacje samorządu gospodarczego czy zawodowego¹⁸. Ponadto ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wprowadziła od 2004r. nowy rodzaj statusu organizacji pozarządowych: status organizacji pożytku publicznego.

Działalność pożytku publicznego (sfera zadań publicznych) tych organizacji obejmuje szeroki wachlarz zadań, m.in.:

- 1) pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób;
- 2) działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;

¹⁸ R. Skiba, *Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*, Warszawa 2004, s.5.

- 3) działalności charytatywnej;
- 4) ochrony i promocji zdrowia;
- 5) działalności na rzecz osób niepełnosprawnych;
- 6) działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym;
- 7) działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
- 8) nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania;
- 9) wypoczynku dzieci i młodzieży;
- 10) wspierania i upowszechniania kultury fizycznej;
- 11) promocji i organizacji wolontariatu.

Rola organizacji pozarządowych jest w jasny sposób określona. Organizacje pozarządowe powinny realizować swoje działania tam, gdzie zawodzi system wsparcia publicznego. Według badań przeprowadzonych przez Stowarzyszenie Klon Jawor w 2012r. prawie połowa (43%) badanych zgadza się ze stwierdzeniem, że organizacje pozarządowe rozwiązują ważne problemy społeczne, podczas gdy jeszcze siedem lat temu deklarowało tak zaledwie 26% badanych¹⁹.

Na terenie powiatu wadowickiego, w obszarze pomocy osobom niepełnosprawnym, działają następujące organizacje pozarządowe:

1. Chrześcijańskie Stowarzyszenie Wspomagania Rozwoju Społeczności Lokalnej „TOTUS”
2. Fundacja „PROMYCZEK”
3. Fundacja na Rzecz Osób Potrzebujących „ZAPAŁKA”
4. Koło Powiatowe Polskiego Związku Niewidomych w Wadowicach
5. Koło Terenowe Polskiego Związku Niewidomych w Andrychowie
6. Oddział Regionalny Olimpiady Specjalne Polska Beskidzkie
7. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów
8. Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło Wadowickie
9. Stowarzyszenie „AGRADO”
10. Stowarzyszenie im. Doktora Edmunda Wojtyły
11. Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Intellektualnie „Wspólna Sprawa” w Izdebniku
12. Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych "PRZYSTAŃ NA PARKOWEJ" w Wadowicach
13. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Psychiatrii „ADIUTARE”

¹⁹ Strona internetowa Stowarzyszenia Klon Jawor www.klon.org.pl, z dnia 11.03.2013r.

14. Stowarzyszenie Osób Starszych, Niepełnosprawnych i Osób Samotnie Wychowujących Dziecko „WITALNOŚĆ”
15. Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych „DAĆ SZANSE”
16. Stowarzyszenie Wspierania Osób Przewlekłe Psychiczenie Chorych i Niepełnosprawnych w Wadowicach
17. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Koło Dzieci Niepełnosprawnych
18. Wspólnota „Mali Przyjaciele Św. Franciszka”
19. Wspólnota Wiara i Światło „RAFAŁKI”

Powyższej została przedstawiona sytuacja osób niepełnosprawnych w Powiecie Wadowickim, ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy, orzeczeń wydanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności oraz wniosków złożonych do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach w zakresie dofinansowania zakupu środków pomocniczych, ortopedycznych, sprzętu rehabilitacyjnego, likwidacji barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się oraz dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych. Należy również podkreślić, iż na terenie Powiatu Wadowickiego, działa szereg organizacji pozarządowych, które swoim działaniem obejmują osoby niepełnosprawne. Na podstawie tej analizy, można stwierdzić, iż niezbędne jest zaplanowanie konkretnych form wsparcia, przeznaczonych dla tej grupy osób, o czym mówimy w dalszej części niniejszego programu.

Rozdział III.

Program na rzecz osób niepełnosprawnych

Powiatowy Program na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020 jest dokumentem służącym realizacji polityki społecznej. Zgodnie z artykułem 35a ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych do zadań powiatu należy m.in.: opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie: rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania, przestrzegania praw osób niepełnosprawnych, podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności, współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób²⁰.

Powiatowy Program na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020 jest kolejną próbą kompleksowego spojrzenia na problemy osób niepełnosprawnych i ich rodzin w powiecie wadowickim, programowego ich ujęcia oraz planowego rozwiązania.

Celem Programu jest zintegrowanie wszystkich działań zmierzających do stworzenia ludziom niepełnosprawnym godnych warunków funkcjonowania oraz inspiracja do dyskusji merytorycznej nad tym zagadnieniem. Aby działania ujęte w niniejszym Programie mogły być zrealizowane, potrzebna jest współpraca wszystkich zainteresowanych tą tematyką.

III.1. Analiza SWOT

Oceny sytuacji osób niepełnosprawnych na terenie powiatu wadowickiego dokonano metodą analizy SWOT.

1. MOCNE STRONY:

- 1) sprawne funkcjonowanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności,
- 2) realizacja zadań powiatu z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków PFRON.
- 3) wystarczająca liczba miejsc w domach pomocy społecznej,
- 4) możliwość uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej,

²⁰ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, Dz. U. z 2011r. nr 127 poz. 721

- 5) funkcjonowanie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- 6) dostępność infrastruktury pomocy społecznej,
- 7) funkcjonowanie Specjalnych Ośrodków Szkolno-Wychowawczych,
- 8) funkcjonowanie oddziałów integracyjnych w szkołach i przedszkolach na terenie powiatu wadowickiego,
- 9) współpraca z organizacjami pozarządowymi na rzecz różnych grup osób niepełnosprawnych,
- 10) systematycznie rosnący poziom świadomości społecznej na temat niepełnosprawności,
- 11) podnoszenie kwalifikacji przez kadrę pracującą z osobami niepełnosprawnymi.

2. SŁABE STRONY:

- 1) występowanie barier transportowych, architektonicznych, urbanistycznych, w komunikowaniu się oraz technicznych utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- 2) brak spółdzielni socjalnej,
- 3) brak Zakładu Aktywności Zawodowej,
- 4) niewystarczająca liczba miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 5) ograniczony dostęp do medycznych usług specjalistycznych,
- 6) nadal występujące stereotypy postrzegania niepełnosprawności wśród społeczeństwa,
- 7) niedostateczna ilość grup wsparcia dla osób niepełnosprawnych,
- 8) brak stabilności finansowej w instytucjach działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- 9) niedoskonałość przepisów prawa,
- 10) niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych,
- 11) niewystarczająca ilość miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- 12) słabe diagnozowanie problemów społecznych osób niepełnosprawnych w ich środowiskach lokalnych,
- 13) długotrwałe uzależnienie od pomocy społecznej,
- 14) niepełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych.

3. SZANSE:

- 1) wzrastająca społeczna akceptacja osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym oraz rozumienie potrzeb osób niepełnosprawnych,
- 2) zwiększony dostęp do informacji,
- 3) współpraca między powiatem a gminami,
- 4) pozyskiwanie środków finansowych ze źródeł pozabudżetowych,
- 5) aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych,
- 6) kształtowanie pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych
- 7) wzrost poziomu wykształcenia wśród osób niepełnosprawnych,
- 8) wzrastająca liczba organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, duża aktywność tych już istniejących,
- 9) współpraca samorządów z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych

4. ZAGROŻENIA:

- 1) istniejące w dalszym ciągu stereotypy na temat osób niepełnosprawnych,
- 2) niewystarczająca wiedza wśród pracodawców w zakresie korzyści wynikających z zatrudniania osób niepełnosprawnych,
- 3) mała aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych,
- 4) słabo rozwinięty system ochrony zdrowia,
- 5) zjawisko wypalenia zawodowego wśród kadry pracującej z osobami niepełnosprawnymi,
- 6) rozwój postaw roszczeniowych w stosunku do instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- 7) słaba oferta w zakresie rehabilitacji medycznej osób niepełnosprawnych, zwłaszcza na terenach wiejskich,
- 8) utrzymujący się wysoki odsetek osób niepełnosprawnych biernych na rynku pracy,
- 9) zmiany w przepisach prawa, trudności interpretacyjne przepisów, duża ilość ustawowych obowiązków nakładanych na PCPR i OPS przy niewystarczającym poziomie zatrudnienia kadry

III. 2 . Sposób realizacji i planowane działania

Program skierowany jest do:

- 1) osób niepełnosprawnych;
- 2) rodzin z osobą niepełnosprawną;
- 3) jednostek samorządu terytorialnego;
- 4) organizacji pozarządowych zajmujących się problematyką niepełnosprawności.

Miejsce realizacji programu:

Program swoim zasięgiem będzie obejmował obszar powiatu wadowickiego oraz jego mieszkańców.

Partnerzy w realizacji Programu:

Osiągnięcie założonych w Programie celów wymagać będzie współdziałania licznych realizatorów oraz partnerów:

- 1) administracja samorządowa i jej jednostki organizacyjne;
- 2) organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych;
- 3) Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;

Cele strategiczne i operacyjne Programu

- I. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu poprzez rozwój rehabilitacji zawodowej i zwiększony dostęp osób niepełnosprawnych do otwartego rynku pracy
- II. Działania w obszarze rehabilitacji leczniczej i społecznej osób niepełnosprawnych
- III. Likwidacja barier w zakresie dostępu do informacji osób niepełnosprawnych
- IV. Prowadzenie działań zmierzających do pełnego rozwoju osób niepełnosprawnych

Cel strategiczny nr I

Zapobieganie wykluczeniu społecznemu poprzez rozwój rehabilitacji zawodowej i zwiększony dostęp osób niepełnosprawnych do otwartego rynku pracy

Cel operacyjny nr I.1

Zwiększenie poziomu zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy.

Działania:

- 1) Podejmowanie działań na rzecz poprawy wizerunku osób niepełnosprawnych wśród pracodawców na lokalnym rynku pracy.
- 2) Aktywizacja osób niepełnosprawnych w zakresie poszukiwania i podejmowania pracy na otwartym rynku pracy (np. trener pracy).
- 3) Określenie środków technicznych umożliwiających lub ułatwiających wykonywanie pracy przez osoby niepełnosprawne.
- 4) Przygotowanie zawodowe z uwzględnieniem perspektyw uzyskania zatrudnienia.
- 5) Dobór odpowiedniego miejsca pracy i refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej.
- 6) Dokonywanie zwrotu pracodawcom kosztów przystosowania tworzonych lub istniejących stanowisk pracy, adaptacji pomieszczeń i urządzeń do potrzeb osób niepełnosprawnych wraz z rozpoznaniem tych potrzeb przez służby medycyny pracy.
- 7) Dokonywanie zwrotu kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy.
- 8) Dokonywanie zwrotu kosztów wynagrodzenia osób niepełnosprawnych i składek na ubezpieczenia społeczne od tego wynagrodzenia.
- 9) Finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych.
- 10) Finansowanie kosztów szkolenia pracowników – osób niepełnosprawnych poniesionych przez pracodawcę.
- 11) Rozpoznanie predyspozycji zawodowych osób niepełnosprawnych przez specjalistów w celu określenia ich możliwości i ułatwienia im wejścia na otwarty rynek pracy.
- 12) Organizacja szkoleń dla pracodawców na temat korzyści i obowiązków wynikających z zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

- 13) Dokonywanie oceny zdolności do pracy poprzez przeprowadzenie badań lekarskich i psychologicznych, ustalenie kwalifikacji, doświadczeń zawodowych, uzdolnień i zainteresowań osób niepełnosprawnych.
- 14) Upowszechnianie elastycznych form zatrudnienia oraz alternatywnych metod organizacji pracy (w tym m.in. telepracy, pracy w niepełnym wymiarze, pracy na wezwanie, samozatrudnienie).

Cel operacyjny I.2

Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych na chronionym rynku pracy.

Działania:

- 1) Powołanie na terenie Powiatu Zakładu Aktywności Zawodowej.
- 2) Powołanie na terenie Powiatu Warsztatu Terapii Zajęciowej.
- 3) Informowanie osób niepełnosprawnych o możliwościach zatrudnienia i warunkach pracy w zakładach pracy chronionej.

Cel operacyjny I.3.

Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości wśród osób niepełnosprawnych.

Działanie:

- 1) Przyznawanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.
- 2) Szkolenie i doradztwo w zakresie podstaw prawnych i organizacyjnych działalności gospodarczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne.

Cel strategiczny nr II

Rehabilitacja lecznicza i społeczna osób niepełnosprawnych.

Cel operacyjny II.1.

Pomoc indywidualna osobom niepełnosprawnym.

Działania:

- 1) Likwidacja barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej.
- 2) Likwidacja barier w komunikowaniu się i technicznych.
- 3) Dofinansowanie zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych oraz sprzętu rehabilitacyjnego.
- 4) Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych.
- 5) Realizacja programów pomocowych PFRON.

Cel operacyjny II.2.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie rehabilitacji leczniczej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Działania:

- 1) Promowanie inicjatyw podejmowanych przez organizacje pozarządowe i osoby prywatne, zmierzających do rozszerzenia oferty rehabilitacyjnej dla osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu Wadowickiego.
- 2) Dofinansowanie organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.
- 3) Tworzenie grup wsparcia dla osób niepełnosprawnych zagrożonych marginalizacją (osoby starsze, samotne, bez źródeł dochodu).
- 4) Wspieranie działalności organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych

Cel operacyjny II.3.

Działalność na rzecz wczesnej interwencji i rehabilitacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

Działania:

- 1) Podejmowanie działań mających na celu aktywizację samorządów gminnych w zakresie objęcia niepełnosprawnych dzieci ze swojego terenu oddziaływaniami specjalistycznymi, w tym wczesnym wspomaganiem.
- 2) Wspieranie organizacji pozarządowych w działaniach na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

Cel strategiczny nr III

Likwidacja barier w zakresie dostępu do informacji osób niepełnosprawnych.

Cel operacyjny III.1.

Zwiększenie bezpośredniego dostępu osób niepełnosprawnych do informacji.

Działania:

- 1) Druk i dystrybucja materiałów informacyjnych dotyczących praw osób niepełnosprawnych.
- 2) Współpraca z właściwym terenowo inspektorem pracy w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób niepełnosprawnych.
- 3) Poprawa dostępu do informacji o usługach świadczonych przez instytucje rynku pracy i pomocy społecznej na poziomie powiatu.
- 4) Upowszechnianie idei podnoszenia poziomu wykształcenia i podwyższania kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych.

Cel operacyjny III.2.

Budowa otoczenia sprzyjającego aktywności zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych

Działania:

- 1) Wspieranie i aktywizacja organizacji pozarządowych w promowaniu ich działalności ukierunkowanej na przybliżanie problemów osób niepełnosprawnych.
- 2) Szkolenia na terenie poszczególnych gmin dla pracowników związanych zawodowo z osobami niepełnosprawnymi.
- 3) Współpraca z podmiotami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie zwiększenia ich możliwości docierania do osób niepełnosprawnych z precyzyjną informacją.
- 4) Ułatwienie osobom niepełnosprawnym poruszania się w środowisku poprzez likwidację barier transportowych (np. zakup samochodów do przewozu osób niepełnosprawnych).
- 5) Poprawa dostępności do budynków użyteczności publicznej osobom niepełnosprawnym poprzez likwidację barier architektonicznych.

Cel strategiczny IV

Prowadzenie działań zmierzających do pełnego rozwoju osób niepełnosprawnych

Cel operacyjny IV.1

Wspieranie osób niepełnosprawnych w codziennym funkcjonowaniu w zakresie usamodzielniania się

Działania:

- 1) Zapewnienie osobom niepełnosprawnym usług w lokalnie działających dziennych ośrodkach wsparcia.
- 2) Prowadzenie mieszkań chronionych dla osób chorujących psychicznie z terenu więcej niż jednej gminy.

Cel operacyjny IV.2

Prowadzenie działań na rzecz osób chorujących psychicznie w zakresie ich funkcjonowania w życiu i społeczeństwie

Działania:

- 1) Budowa sieci wsparcia dla wszystkich grup osób niepełnosprawnych ze szczególnym uwzględnieniem chorujących psychicznie i ich rodzin.
- 2) Edukacja społeczna w zakresie poszerzenia wiedzy na temat rodzajów niepełnosprawności, w tym chorób psychicznych, poprzez m.in. kampanie społeczne, konferencje, warsztaty.

III.3. Monitoring i ewaluacja

Realizacja Powiatowego Programu na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020 z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych monitorowana będzie poprzez okresowe i roczne sprawozdania opracowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Wadowicach. Realizacja poszczególnych elementów programu będzie na bieżąco monitorowana we współpracy z powiatowymi jednostkami organizacyjnymi oraz organizacjami pozarządowymi. Ponadto realizacja działań programu dotycząca rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych wykazywana będzie w rocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach.

Spis tabel i wykresów

Spis tabel:

Tabela 1 Liczba wydanych orzeczeń dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia według przyczyn niepełnosprawności

Tabela 2 Liczba wydanych orzeczeń dla osób niepełnosprawnych przed 16 rokiem życia według przyczyn niepełnosprawności

Tabela 3 Struktura wniosków o ustalenie stopnia niepełnosprawności według celu

Tabela 4 Liczba osób niepełnosprawnych według płci

Tabela 5 Liczba wydanych orzeczeń według kategorii wiekowych

Spis wykresów:

Wykres 1 Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach

Wykres 2 Liczba osób bezrobotnych ogółem zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach

Wykres 3 Liczba niepełnosprawnych osób bezrobotnych zarejestrowanych ze względu na miejsce zamieszkania

Wykres 4 Liczba niepełnosprawnych osób bezrobotnych poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu

Wykres 5 Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu według poziomu wykształcenia

Wykres 6 Liczba osób niepełnosprawnych według stażu pracy

Wykres 7 Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu według stażu pracy

Wykres 8 Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach według stopnia niepełnosprawności, rok 2010

Wykres 9 Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach według stopnia niepełnosprawności, rok 2011

Wykres 10 Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach według stopnia niepełnosprawności, rok 2012

Wykres 11 Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach według stopnia niepełnosprawności, rok 2013

Wykres 12 Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach według rodzaju niepełnosprawności, rok 2010

Wykres 13 Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach według rodzaju niepełnosprawności, rok 2011

Wykres 14 Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach według rodzaju niepełnosprawności, rok 2012

Wykres 15 Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach według rodzaju niepełnosprawności, rok 2013

Wykres 16 Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach według rodzaju niepełnosprawności, rok 2010

Wykres 17 Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach według rodzaju niepełnosprawności, rok 2011

Wykres 18 Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach według rodzaju niepełnosprawności, rok 2012

Wykres 19 Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach według rodzaju niepełnosprawności, rok 2013

Wykres 20 Likwidacja barier architektonicznych

Wykres 21 Likwidacja barier technicznych

Wykres 22 Likwidacja barier w komunikowaniu się

Wykres 23 Dofinansowanie w ramach sprzętu rehabilitacyjnego

Wykres 24 Dofinansowanie sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych

Wykres 25 Turnusy rehabilitacyjne

Wykres 26 Dziedziny działalności organizacji pozarządowych w Polsce

Bibliografia

1. Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997, Karta Praw Osób Niepełnosprawnych, Monitor Polski z 1997 r. Nr 50, poz 475
2. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r. nr 127 poz. 721 z późn. zm.)
3. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz. U z 2003 r, poz. 1190 z późn. zm.)
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz.U z 2009 r nr 50 poz 400)
5. Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego. Departament Polityki Społecznej, *Wojewódzki program dotyczący wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych w województwie małopolskim na lata 2007-2013*
6. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej, *Praca i integracja społeczna osób niepełnosprawnych w województwie małopolskim*, Kraków 2011
7. M. Załuska, J. Boczoń, Organizacje pozarządowe w społeczeństwie obywatelskim, Katowice 1998
8. A. Kamiński, Funkcje pedagogiki społecznej, Warszawa 1981
9. T. Pilch, I.Lepalczyk, Pedagogika społeczna, Warszawa 1993
10. P. Gliński, B. Lewenstein, A. Siciński, Samoorganizacja społeczeństwa polskiego: trzeci sektor, Warszawa 2002
11. P. Skiba, Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Warszawa 2004
12. A. Gałązka, Elementarz III sektora, Warszawa 2005
13. M. Wiśniewska, Poradnik dla rodziców i terapeutów, Kraków 2008

14. B. Cytowska, W. Winczura, Wczesna interwencja i wspomaganie rozwoju małego dziecka, Kraków 2006
15. www.ispir.uw.edu.pl
16. www.klon.org.pl
17. www.up.wadowice.pl/niepelnosprawni/zadanie_niepwnospawni.html